

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Diplomová práce

Právní povaha archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů

Zpracovala: Ilona Fryčková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Alexander Šíma

Plzeň 2019

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Právní povaha archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů“ vypracovala samostatně, s použitím uvedené literatury a pramenů.“

Ve Zruči – Senci, 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucímu diplomové práce panu JUDr. Alexandru Šimovi za odborné vedení, konzultace, cenné rady a připomínky a trpělivost při mém vypracovávání diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1. Právní povaha archeologických nálezů	2
1.1 Archeologie v České republice a významné osobnosti české archeologie	3
1.2 Památková péče	5
1.3 Národní památkový ústav	8
1.4 Archeologické dědictví	9
1.5 Omezení vlastnického práva	10
1.6 Amatérská archeologie	11
1.7 Organizace s oprávněním vykonávat archeologický výzkum	12
1.8 Archeologický ústav Akademie věd ČR, Praha	14
1.9 Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno	15
2. Právní povaha muzejních předmětů	16
2.1 Muzea obecně, jejich vývoj	17
2.2 Asociace muzeí a galerií	19
2.3 Profesionální etický kodex ICOM pro muzea	19
2.4 Badatelský řád	20
2.5 Muzejní sbírka jako věc hromadná	21
2.6 Nabývání předmětů do vlastnictví muzeí	21
2.6.1 Jednostranné právní úkony a smlouvy	23
2.6.2 Darování	25
2.6.3 Nabývání sbírkových předmětů prostřednictvím závěti	27
2.6.4 Nabývání sbírkových předmětů prostřednictvím odkazu	29
2.6.5 Zřízení nadace k možnosti nabytí předmětů či finanční podpory	30
2.7 Problematika neodborných nálezů	32
2.8 Evidence sbírkových předmětů muzejní povahy	33
2.9 Inventarizace sbírkových předmětů	36
2.10 Ochrana muzejních předmětů	37
2.10.1 Ochrana muzejních předmětů v právu Evropské unie	38
2.10.2 Ochrana muzejních předmětů v mezinárodním právu	38
2.11 Zpřístupňování sbírek – výpůjčky, zápůjčky	40
2.12 Pojištění a náhrada za vypůjčení	41
3. Právní povaha sbírkových předmětů	44
3.1 Péče o sbírky	45
3.2 Archiv a archivní sbírka	45
3.3 Systém evidence uměleckých děl	46

3.4 Soukromé sbírky	47
Závěr	50
Resumé	52
Použité zdroje	54

Úvod

Jako téma předkládané práce jsem zvolila právní povahu archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů. Problematika mi přijde tematicky velmi zajímavá a řešení uvedeného problému z komplexního pohledu jako potřebné, neboť v dané oblasti se jedná o právní úpravu značně roztržitou.

Práci jsem tematicky rozčlenila do tří hlavních okruhů z pohledu předmětů, jichž se týká – tedy archeologické nálezy, muzejní předměty a sbírkové předměty. V úvodu každé kapitoly uvedu krátký výklad o původu a vzniku stěžejních pojmů.

Úkolem a zároveň cílem diplomové práce je poukázat na problém roztržitosti právní úpravy archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů, současně se pokusím o komparaci a systematizaci zdrojů a celkové shrnutí právní úpravy. Taktéž se pokusím prezentovat můj názor na zmíněnou roztržitost právní úpravy této problematiky a legální instituty, které se touto materií zabývají.

1. Právní povaha archeologických nálezů

Podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, je *archeologickým nálezem* každá "věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje až do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí."¹ Tato definice je užší než definice archeologického dědictví. Archeologické nálezy či naleziště nejsou ze zákona považovány za kulturní památky ze zákona, oproti kulturním památkám, které jsou vymezeny zákonem o kulturních památkách. Zákonem předpokládané situování archeologických nálezů „zpravidla pod zemí“ je nepřesné, a to z důvodu, že nastávají z občanskoprávního hlediska situace, kdy je nález součástí nemovitosti, a to nejen pozemku, ale v některých případech i stavby. Až oddělením získávají povahu samostatných věcí. Ty, které mají určitou vypovídací hodnotu jako hmotný historický pramen, jsou archeologickými nálezmi.² Systematicky archeologické nálezy lze podřadit pod kulturní památky, proto budou tyto pojmy pro účely diplomové práce používány jako synonyma. Legální definici *Kulturní památky* uvádí zákon o státní památkové péči takto: „Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory,

a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,

b) které mají přímý vztah k historickým událostem.“³

Předchozí právní úprava – zákon o kulturních památkách (účinný do 01. 01. 1988, kdy se stal účinným zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči) – předpokládala, že věc, která vykazovala znaky kulturních památek, byla v pochybnostech za památku považována až do rozhodnutí orgánu památkové péče prvního stupně (krajského národního výboru), současná právní úprava je v tomto odlišná a tuto obdobnou úpravu v pochybnostech neobsahuje. Ve výše citované legální definici je rozlišení dvou základních okruhů, kdy mohou být movité a nemovité věci prohlášeny za kulturní památku. Aby mohla být věc prohlášena za kulturní památku dle písmena a), musí se jednat o konkrétně

---

¹ § 23, zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

² VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 177

³ § 2, zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

vymezené věci, které jsou zde uvedeny. Oproti tomu věci, které jsou prohlašované kulturní památkou dle písmena b), nemusejí mít náležitosti písmena a), jelikož je zde rozhodným faktorem přímý vztah ke konkrétní osobnosti i události.⁴ Dále za kulturní památku může být prohlášena movitá či nemovitá věc na základě prohlášení Ministerstva kultury České republiky.

Mezi důležité pojmy, které budou v této práci používány, bude zařazen pojem *artefakt*. K tomuto pojmu jsem nenalezla v českém právním řádu legální definici. Ani v odborné literatuře tento pojem není vymezován jednotně. Jako nejvýstižnější se mi jeví vymezení uvedené na portále Archeologického ústavu AV ČR Praha. Podle těchto se na pojem artefakt dá nahlížet ze dvou úhlů – zda tento pojem chceme vysvětlit v užším či širším smyslu. V nejširším pojetí se může jednat ve své podstatě o cokoli, co člověk sám vytvořil, tedy mezi artefakty lze řadit hroby, sídla, či krajinu upravenou lidskou rukou. V užším smyslu se jedná o movité mobilní předměty, které byly vytvořeny člověkem. Obecně tvoření artefaktů člověka vyčleňuje z říše zvířat a přírody, jelikož takto po sobě zanechává dlouhodobé stopy, které takto nikdo jiný nevytváří.⁵ V jiné publikaci Archeologického ústavu je pak uvedeno: „Další definici artefaktu lze vymezit jako předmět, který člověk intencionálně zformoval, aby mu sloužil k nějakému účelu. Artefakt může být jednoduchý (př. pěstní klín, nádoba), kombinovaný (př. sekera s topůrkem, nůž) a složený (př. oděv, pohřebiště, vesnice).“⁶

1.1 Archeologie v České republice a významné osobnosti české archeologie

„Archeologie je obor, který pojednává o určitém segmentu lidského světa založeném na artefaktech. Speciálně se archeologie zabývá lidským světem minulosti na základě archeologických pramenů.“⁷ Archeologie obecně je velmi důležitou vědou, která je přínosná nejen odhalováním a zkoumáním historie, ale i zároveň společenskou vědou, která se snaží společnosti ukázat, jak dříve lidé žili a jak jednali. V neposlední řadě je pak i zdrojem poučení z historického vývoje společnosti.

---

⁴ VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 3-4.

⁵ Artefakty [online]. Praha: ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, 2009. Dostupné z: <http://www.archaeo3d.com/lide-z-dlouhych-domu/artefakty/artefakty/>

⁶ KUNA, Martin a Jaroslav BRŮŽEK. *Archeologie pravěkých Čech*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-86124-75-9, str. 12.

⁷ KUNA, Martin a Jaroslav BRŮŽEK. *Archeologie pravěkých Čech*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-86124-75-9, str. 7.

Současná archeologie je velmi otevřená novým teoriím i přístupům. Nové vědecké poznatky a metody umožňují přecházet nedestruktivním metodám průzkumu, oproti předchozím destruktivním výzkumům v minulém století. Je snaha o vznik nových institucí, které se zaměřují na aktuální problematiku. V současné době je zde snaha o tzv. *public archeology*, což je směr, který se zaměřuje na komunikaci a vztah s veřejností.⁸

Teritoriálně v současné době na území České republiky fungují, mimo velké organizace, které se zabývají archeologií, archeologickým dědictvím a jeho ochranou, i různá sdružení. Nejznámějším je sdružení archeologů Čech, Moravy a Slezska, které se nazývá Česká archeologická společnost (ČAS). Cituji zde jejich vlastní definici, čím se zabývají: „Česká archeologická společnost sdružuje zájemce o archeologii pravěku, klasického starověku, středověku i novověku - všechny, kterým záleží na poznání, ochraně, záchraně a odborném využití archeologických památek pod zemí i na povrchu. Všichni její členové - profesionální, neprofesionální i kolektivní (muzea, zájmové kroužky aj.) mají stejná práva a mohou tak spolupracovat ve prospěch společné věci.“⁹ Vzhledem k tomu, že se toto sdružení nechce stát masovou společností, tak si své členy vybírá na základě přihlášek a celkových zájmů žadatelů o vstup do této společnosti. Pokud se chce členem stát neprofesionální osoba, musí získat dva podpisy členů profesionálních. Organizace funguje v různých podobách od roku 1991 a stále je velmi aktivní a přínosnou pro současnou společnost.¹⁰

Dále bych zmínila pár významných osobností české archeologie, jejichž činnost mě zaujala nejvíce. Mezi nejvýznamnější české archeology se řadí *Josef Ladislav Pič* (1847 – 1911). Svými nálezy přispíval do Národního muzea a je s ním již neodmyslitelně spjat, nejen na základě toho, že zde pracoval jako vedoucí prehistorického oddělení a byl správcem pravěké sbírky. Byl také jednatelem Archeologického sboru Národního muzea.¹¹

Za zakladatele moravské archeologie je považován *Jindřich Wankel* (1821 – 1897). Stál za zřízením soukromého archeologického muzea v Blansku v roce

---

⁸ MIKEŠOVÁ, Veronika. Vývoj archeologie v ČR. *Archeologie na dosah* [online]. Národní muzeum. Dostupné z: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/vyvoj-archeologie-cr>

⁹ Česká archeologická společnost. *Sdružení archeologů Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2009. Dostupné z: <http://www.archaeology.cz/cas/>

¹⁰ Česká archeologická společnost. *Sdružení archeologů Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2009. Dostupné z: <http://www.archaeology.cz/cas/>

¹¹ VÉLOVÁ, Lucie. Josef Ladislav Pič. *Archeologie na dosah* [online]. Národní muzeum, 2012. Dostupné z: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/josef-ladislav-pic-1847-1911>

1854.¹² Svými výzkumy a skupováním nálezů zachránil mnoho nálezů před ukradením z místa naleziště a položil základy moravské paleontologie. Zároveň byl zakladatelem Vlasteneckého musejního spolku v Olomouci.¹³

Čeněk Rýzner (1845 – 1923) získal zájem o archeologii díky Jindřichu Wankelovi. Byl významným přispěvatelem Národního muzea. Zabýval se zejména psaním článků o výzkumech, které vykonával. Nejvýznamnějším byl výzkum na Holém vrchu u cesty z Únětic do Roztok. Objevil zde 2 pohřebiště ze starší doby bronzové. Na základě tohoto nálezu vypracoval v podstatě jako první česky psanou nálezovou zprávu. Popisuje zde systematicky a objektivně polohu a umístění hrobů a jejich výbavy. Nálezová zpráva je doplněna kresbami nálezů, vysvětlivkami a jeho vlastním hodnocením.¹⁴

1.2 Památková péče

V souvislosti s archeologickými nálezy, muzejními a sbírkovými předměty je důležitou oblast péče o takovéto věci. Oblast takové činnosti obecně nazýváme památková péče, která je vymezována jako významná lidská činnost, která zabezpečuje péči o archeologické nálezy, muzejní a sbírkové předměty. Současně je jednou z podstatných funkcí státu, jelikož kulturní památky jsou historickými doklady vývoje států samotných. V nalezených artefaktech se projevuje tvůrčí činnost předchozích generací, je to však i součást našeho životního prostředí. Zároveň nálezy z různých dob pomáhají odhalit kulturní a životní úroveň obyvatel daného území. Že Česká republika památkové péči přikládá velký význam, je možné dovodit již z toho, že v preambuli zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, je řečeno, že občané České republiky jsou odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství. „Specifickým rysem památkové péče je, že její provádění v sobě slučuje povahu výkonu státní moci a požadavek vysoké, vědecky fundované odbornosti, a že její působnost nezůstává omezena na oblast kultury, ale zasahuje do mnoha jiných oborů a sfér současného života. To pochopitelně vyvolává potřebu skutečně kvalifikovaného postupu všech orgánů a pracovníků, kteří se na rozvíjení památkové péče podílejí,

---

¹² STRÁNSKÝ, Zbyněk. *Archeologie a muzeologie*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3861-6, str. 46

¹³ Životopis MUDr. Jindřich Wankel. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online]. 2018. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=445

¹⁴ MIKEŠOVÁ, Veronika. Čeněk Rýzner. *Archeologie na dosah* [online]. Národní muzeum, 2014. Dostupné z: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/cenek-ryzner-1845-1923>

a odpovědného kulturně politického řízení, o to náročnějšího, že jde o hodnoty nenahraditelné.¹⁵

Účel státní památkové péče, její organizace a orgány jsou podrobně upraveny zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči zejména v § 1, § 25 - § 34. Podle této úpravy účelem státní památkové péče je vytvoření opatření a rozhodnutí, kterými orgány a odborné organizace státní památkové péče zabezpečují ochranu, zachování, zpřístupnění a další uplatnění kulturních památek.

Exekutivně výkon státní památkové péče patří do okruhu činností Ministerstva kultury, a formou přenesené působnosti státu do krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Ústředním orgánem státní památkové péče je Ministerstvo kultury. To mimo jiné úkoly zabezpečuje například mezinárodní spolupráci týkající se státní památkové péče. Dále usměrňuje využívání kulturních památek a ve spolupráci s Ministerstvem školství se podílí na dalším vzdělání pracovníků zabývajících se památkovou péčí.

Ministerstvo kultury zřizuje na základě Zákona o státní památkové péči dle § 27 památkovou inspekci, což je specializovaný kontrolní orgán v oboru státní památkové péče. Hlavním úkolem památkové inspekce je vykonávat ústřední dozor nad dodržováním zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči a předpisů vydaných k jeho provedení. Zároveň dohlíží, jak je zabezpečena péče o kulturní památky, dozírá, jak jsou dodržována rozhodnutí orgánů státní památkové péče k zajištění péče o kulturní památky a jak vlastníci kulturních památek plní stanovené povinnosti. V případech, kdy inspekce shledá nedostatky, navrhne opatření k odstranění zjištěných nedostatků orgánu, na jehož činnost dohlížela, či uloží pokutu a kontroluje, aby se uložená opatření plnila.

Toto ustanovení § 27 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči je naplněno § 24 zákona č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky (kompetenční zákon), který určuje, že ministerstva dbají o zachování zákonnosti v okruhu své působnosti. Ve státní památkové péči je plnění zajišťování zachování zákonnosti řešeno zvláštním správním úřadem, kterým je památková inspekce. Památková inspekce není samostatnou organizační složkou, ale je součástí organizační struktury ministerstva kultury. Dozor nad péčí o kulturní památky není již zákonem více vymezen, proto je považováno, že jde o

---

¹⁵ VINTER, Vlastimil. *Úvod do dějin a teorie památkové péče*. 2. vyd. Praha: SPN, 1982, str. 3.

dozor nad dodržováním všech zákonných ustanovení ve vztahu ke konkrétní kulturní památce, a to jak ze strany organizace a orgánů státní památkové péče, tak ze strany vlastníka, popřípadě i dalších osob, kterým je na základě zákona uložena povinnost vztahující se ke kulturním památkám. Dozor je obecně činností, při které orgán veřejné správy sleduje chování nepodřízených subjektů a porovnává je se stavem žádoucím. Památková inspekce působí, jak dovnitř, tak i vně struktury státní památkové péče. V rámci dozoru nad dodržováním rozhodnutí orgánů státní památkové péče, které jsou příslušné k zajištění péče o kulturní památky a nad tím, jak vlastníci památek plní stanovené povinnosti, se postupuje dle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. I přes to, že je uvedeno v § 27 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, že památková inspekce vykonává dozor výhradně nad rozhodnutím příslušných orgánů státní památkové péče, je zřejmé, že předmětem dozoru jsou i další správní akty těchto subjektů, které nemají povahu správních rozhodnutí. Jedná se zejména o závazná stanoviska, která jsou vydávána dle § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Do pravomoci dozoru Památkové inspekce však nespadá dozor nad orgány působícími na úseku územního plánování a stavebního řádu, i přes to, že se rozhodnutí vydaná těmito orgány týkají problematiky státní památkové péče.¹⁶

Ze zásady dobré správy (§ 8 odst. 2 zákon č. 500/2004 Sb., správní řád) vychází spolupráce státní památkové inspekce s ostatními správními úřady a kontrolními orgány. Ovšem spolupráce s kraji a obcemi v rámci jejich samostatné působnosti je relativně málo praktická, neboť tato jejich působnost se dotýká problematiky státní památkové péče jen v omezeném rozsahu.¹⁷

V případě zjištěných nedostatků v péči o kulturní památky, která spočívá v návrhu opatření k odstranění těchto nedostatků či na uložení pokuty pro příslušný orgán státní památkové péče má památková inspekce iniciační úlohu. Zmocnění k doзору nad řádným plněním uložených opatření zde probíhá opět s působností uvedenou v zákoně č. 552/1991 Sb. o státní kontrole.¹⁸

Krajské úřady plní úkoly státní památkové péče, pokud tento úkol nepřísluší Ministerstvu kultury nebo vládě ČR. V samostatné působnosti Krajské úřady schvalují návrhy plánů k ochraně kulturních památek, zaměřují se na

---

¹⁶ VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 199 – 200.

¹⁷ VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 200.

¹⁸ VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 200.

využití kulturních památek v kraji a v rámci rozvoje státní památkové péče schvalují koncepce podpory státní památkové péče v kraji.

Obecní úřady obce s rozšířenou působností vykonávají dozor při obnovách kulturních památek, staveb, terénních úpravách nebo odstranění stavby. Každý ze zmíněných orgánů zároveň ve své působnosti dozoruje dodržování tohoto zákona.

Památkovou péči můžeme řadit mezi dynamicky se rozvíjející obor, který bere ohled na požadavky společnosti na ochranu kulturního dědictví. Památková péče dodnes plní tři základní úkoly: „průzkum, identifikace hodnot a výběr památek, které je v obecném zájmu žádoucí uchovat pro budoucnost; hledání optimálních způsobů péče o ně; jejich prezentace a popularizace, tedy zpřístupňování a zpřístupňování památkových hodnot veřejnosti.“¹⁹

1.3 Národní památkový ústav

NPÚ (dále jen NPÚ) je příspěvkovou organizací založenou Ministerstvem kultury na základě § 26 odst. 2 písmene j.) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kde do pravomoci Ministerstva kultury spadá pravomoc vydání statutu odborné organizace státní památkové péče, která je státní příspěvkovou organizací s celostátní působností. Národní památkový ústav vznikl v roce 2003 sloučením Státního ústavu památkové péče a Státního památkového ústavu. Jedná se o instituci, která se zabývá památkovou péčí vykonávanou na území České republiky. V současné době je Národní památkový ústav členěn na Generální ředitelství, 14 územních odborných pracovišť NPÚ, která jsou organizována dle současného krajského rozdělení a 4 územní památkové správy NPÚ. Hlavní činností NPÚ je - cituji dle definování NPÚ samotného: „výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území a péči o soubor zpřístupněných kulturních památek, zejména státních hradů a zámků, které jsou v přímé správě NPÚ; mimo to také poskytuje metodickou pomoc dalším vlastníkům zpřístupněných památek.“²⁰ V roce 2013 došlo k reorganizaci NPÚ, která obsahovala nový statut, na jehož základě došlo ke změnám NPÚ. Cituji vyjádření

---

¹⁹ Úkoly památkové péče. *Vývoj a současné principy památkové péče* [online]. Národní památkový ústav. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/vyvoj-a-soucasne-principy>

²⁰ Národní památkový ústav. *Národní památkový ústav* [online]. Národní památkový ústav, 2010. Dostupné z: <http://previous.npu.cz/pro-odborniky/narodni-pamatkovy-ustav/>

na stránkách NPÚ: „Naší snahou je prostřednictvím těchto změn dosáhnout především následujících cílů:

šetřit veřejné prostředky a zároveň dál aktivně chránit a podporovat národní kulturní dědictví a bohatství a pečovat o ně,

být efektivnější a pružnější institucí a zároveň zůstat zodpovědným správcem svěřeného státního majetku,

kvalitně naplňovat péči o svěřené památky zpřístupněné veřejnosti a stále zlepšovat a zjednodušovat evidenci i další dokumentaci desetitisíců památek.“²¹

1.4 Archeologické dědictví

Institut *Archeologické dědictví* je definován v Mezinárodní úmluvě o ochraně archeologického dědictví Evropy, označovaná jako Maltská konvence, která byla přijata v lednu 1992 v Maltské Vallettě. Česká republika signovala tuto úmluvu v roce 1998 ve Štrasburku, ratifikována byla v březnu 2000 a téhož roku nabyla platnosti a účinnosti. Podle této úmluvy za součást archeologického dědictví „se považují veškeré pozůstatky a objekty a jakékoli jiné stopy po lidstvu z minulých období, jejichž uchování a studium umožňuje vysledovat vývoj historie lidstva a jeho vztah k přirozenému prostředí, o nichž jsou hlavními zdroji informací vykopávky nebo objevy a další metody výzkumu lidstva, které jsou situovány na jakémkoli místě, které spadá pod jurisdikci Stran. Do archeologického dědictví se zahrnují stavby, konstrukce, skupiny budov, zastavěná území, movité objekty, památky dalšího druhu a také jejich související prostředí nacházející se jak na souši, tak pod vodou.“²² Úmluva taktéž zakládá povinnosti ve smyslu např. soupisu archeologického dědictví, chráněných památek či vytvoření archeologické rezervace.

Je zřejmé, že archeologické dědictví je zdrojem celosvětové lidské paměti a je třeba jej chránit. V rámci ochrany archeologického dědictví na území České republiky jsou významnou složkou zákonem nezakotvené regionální archeologické komise (RAK). RAK jsou organizovány různými způsoby, některé prostřednictvím Národního památkového ústavu, jiné prostřednictvím krajských muzeí nebo mohou fungovat jako dobrovolná sdružení. RAK zajišťují plnění požadavku zákona o státní památkové péči ve smyslu, aby každému, kdo provádí

---

²¹ Proměna NPÚ. *Národní památkový ústav* [online]. Národní památkový ústav, 2012. Dostupné z: <http://previous.npu.cz/promena-npu/>

²² Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy, Maltská konvence, čl. I.

stavební či jiný záměr na území s archeologickými nálezy, byla nabídnuta dohoda o provedení záchranného archeologického výzkumu.²³

S problematikou ochrany archeologického dědictví je úzce spojena i potřeba zabránění zničení artefaktů či ztrátě informací. Ke ztrátě a zničení informací může dojít na základě neopatrného zacházení s nálezy či s místem nálezu. Proto jednou z povinností nálezců, která napomáhá chránit archeologické dědictví je povinnost ohlásit nález příslušným úřadům a umožnit jeho zkoumání.

Archeologové jsou správci archeologického dědictví a tím pádem nejsou majiteli. Právě z tohoto důvodu musí dodržovat pravidla profesní etiky archeologů. Jelikož jsou archeologické výzkumy prováděny většinou z veřejných peněz a je zde nakládáno s veřejným majetkem, tak by se výsledky archeologických výzkumů měli dostat zpět k veřejnosti. Jednou z možností jsou informace zveřejněny v odborné publikaci.²⁴

1.5 Omezení vlastnického práva

Je celkem pochopitelné, že provádění archeologických výzkumů, může mít a má dopad do oblasti vlastnických práv subjektů, které vlastní nemovitosti, kde došlo, nebo se předpokládá, nebo je třeba vyloučit archeologický nález. Institut Vlastnického práva je zakotven v Listině základních práv a svobod, a to v článku 11. Jedná se o jedno ze základních práv a k jeho omezení tedy může dojít jen na základě zákona, ve veřejném zájmu a za náhradu. Na základě obecné úpravy dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník může dojít k omezení vlastnického práva z důležitého důvodu, a pokud se tak děje takovým způsobem, proti kterému nemůže mít vlastník námitek. Uvedené ustanovení je aplikovatelné i pro případ archeologických výzkumů, kde z obecné úpravy přejdeme do úpravy speciální, kterou je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který upravuje možnost omezení vlastnického práva při provádění archeologických výzkumů, kdy dle §22 tohoto zákona archeologický ústav nebo oprávněná muzejní organizace jsou povinny před zahájením archeologických výzkumů uzavřít dohodu o jeho provedení s vlastníkem nemovitosti, kde se má archeologický výzkum provádět a o podmínkách samotného provedení výzkumu. Více je zasahováno do práv

---

²³ BUREŠ, Michal. *Management archeologického dědictví*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2014. ISBN 978-80-261-0378-3, str. 12.

²⁴ BUREŠ, Michal. *Management archeologického dědictví*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2014. ISBN 978-80-261-0378-3, str. 133.

stavebníků, kteří jsou povinni oznámit archeologickému ústavu plán staveb a umožnit jemu nebo oprávněné osobě provést archeologický výzkum.

Na straně druhé zákon o státní památkové péči v § 22 bere v potaz možnost majetkové újmy vlastníků nemovitosti, a proto ukládá povinnost Archeologickému ústavu a organizacím oprávněným k archeologickým výzkumům uzavřít dohodu s vlastníkem nemovitosti, kde je prováděn archeologický výzkum o podmínkách, za nichž bude archeologický výzkum proveden. Pokud k dohodě nedojde, rozhodne krajský úřad o povinnosti vlastníka nemovitosti strpět provedení archeologických výzkumů a podmínkách, za nichž bude tento výzkum proveden. Zároveň ukládá prevenční povinnost v § 24, jejíž náplní je chránit práva a oprávněné zájmy vlastníků nemovitosti. Vlastník nemovitosti má za omezení užívání svého vlastnického práva nárok na jednorázovou náhradu, která je mu vyplacena Archeologickým ústavem nebo jinou organizací oprávněnou provádět archeologický výzkum. Zároveň je povinností organizace, která výzkum prováděla, uvést nemovitost do původního stavu. Pokud by toto nebylo možné, má vlastník nemovitosti právo žádat peněžitou náhradu. Žádost se uplatňuje do šesti měsíců od ukončení výzkumu, jinak toto právo zaniká. Jestliže nedojde k dohodě mezi vlastníkem movité či nemovité věci a Archeologickým ústavem nebo jinou organizací oprávněnou provádět archeologický výzkum o výši a způsobu náhrady, rozhoduje o její výši Krajský úřad.

1.6 Amatérská archeologie

Pojem *amatér* lze definovat jako neprofesionála, či jako osobu, která nemá profesionální přípravu v oboru, ve kterém chce jednat. V české veřejnosti termín „Amatér“ je pojmem, který získal během let hanlivý nádech. Původní smysl je však docela jiný. Latinské slovo *amare* znamená mít rád, milovat. Základ slova archeologie (*archaios*) ale pochází z řečtiny a znamená starý. V tomto smyslu sousloví volně přeloženo je tedy amatérský archeolog ten, kdo miluje věci staré a snaží se jim porozumět.²⁵

Amatérská archeologie je dle mého názoru úzce spojená s problematikou ochrany archeologického dědictví a nalézání artefaktů. Specifickým problémem je pak fenomén hledačů pokladů, hledajících fakticky archeologické nálezy za

---

²⁵ HAJŠMAN, Jan. *Příručka amatérského archeologa*, aneb do mrtvých se nekope. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-395-4, str. 16.

pomoci detektorů kovů. Uvedený specifický problém hledačů pokladů podrobněji rozvedu dále v kapitole Nabývání předmětů do vlastnictví muzeí. Problematika amatérské archeologie taktéž úzce souvisí i s problematikou ničení archeologických nálezů. Jedná se o situace, kdy osoba nalezne nějaký předmět a v dobré víře bádá dál, ale už nebere na zřetel riziko zničení dalších předmětů během následného bádání. V tomto směru bych pokládala za účelné určité omezení právem vymezených možných okruhů dalších činností nálezce, kdy by bylo např. možné nález pouze zadokumentovat (např. vyfotit), dané území označit, a nález oznámit. Důsledkem by mělo být snížení byť i neúmyslného ničení archeologického dědictví. V této oblasti stále nedošlo k řádnému seznámení a informování veřejnosti. Samotná navrhovaná právní úprava by si však vyžádala širší diskusi, zvláště s ohledem na případné další možné důsledky jak pro nálezce (zejména náklady a určitá omezení vzniklá nastalým plynutím času nutným k uskutečnění definovaných kroků), tak i pro území, kde by k nálezu došlo.

V současné době ohledně amatérské archeologie existuje v České republice pouze jedna ucelená sbírka - *Příručka amatérského archeologa*. Jejím autorem je Jan Hajšman. Nejedná se o odborný text, ale pouze o příručku, která je návodem, jak jednat a konat v případě amatérského archeologického bádání. Příručka je členěna do mnoha kapitol, které amatérského archeologa provedou rámcově tím, co smí, nesmí, kam nález odevzdat, co se s nálezem následně děje, poučení amatérského archeologa v souvislosti se stavbami a nálezy na pozemcích, kde se má stavět a další důležité informace.

Už jen skutečnost, že je sepsána příručka, správní orgány na danou problematiku amatérských archeologů reagují např. svými stanovisky a berou tuto problematiku na zřetel, poukazuje na fakt, že se situace, kdy se osoba zabývá samostatně archeologickým bádáním, stává relativně častou. V českém právním řádu a ani v české odborné veřejnosti zatím k vytvoření ucelené sbírky pravidel či postupů bádání, týkajících se amatérských archeologů nedošlo. K upřesnění situací týkajících se amatérských pokusů o bádání dochází toliko pomocí metodických pokynů či stanovisek správních orgánů.

1.7 Organizace s oprávněním vykonávat archeologický výzkum

Že stát archeologickému výzkumu přikládá velký význam a že se jedná o natolik významnou činnost, kterou nemůže vykonávat každý, je zřejmé i z toho,

že považoval za nutné toto zákonem upravit. Úpravu kodifikuje zákona č. 20/1987Sb., o státní památkové péči, na jehož základě mohou dle části třetí na území České republiky provádět archeologický výzkum Archeologický ústav Akademie věd České republiky, který sídlí v Praze a Brně, a různé organizace, které získají povolení, jež jim je vydáno Ministerstvem kultury ČR. Vydání povolení pro organizaci je podmíněno souhlasným stanoviskem Akademie věd ČR, se kterou následně organizace uzavírá dohodu o podmínkách a rozsahu archeologického výzkumu.

Povolení k archeologickým výzkumům může být vydáno na základě potřebných předpokladů vysokým školám, fyzickým osobám či jiným organizacím. Vysoké školy v tomto kontextu mohou výzkum provádět na základě svých pedagogických či vědeckých úkolů. Ve vztahu ke konkrétním subjektům právní úprava stanoví: „Potřebnými předpoklady se rozumí odborná kvalifikace fyzické osoby žádající o udělení povolení, nebo odborná kvalifikace fyzické osoby, která je v pracovním nebo jiném obdobném poměru k osobě žádající o udělení povolení, jejichž prostřednictvím bude zajištěna odbornost provádění archeologických výzkumů, a vybavení laboratorním zařízením a prostory nezbytně nutnými pro vědecké poznání a dokumentaci archeologických nálezů a dočasné uložení movitých archeologických nálezů. Odborná kvalifikace se prokazuje splněním dosažené kvalifikace, jíž je vysokoškolské vzdělání získané studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti společenských věd se zaměřením na archeologii, a 2 roky odborné praxe.“²⁶ V tomto ustanovení jsou předpoklady pro provádění archeologických výzkumů různého charakteru. V personální oblasti byly podrobněji stanoveny až v souvislosti s právní úpravou uznávání odborné kvalifikace dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikaci.²⁷

V seznamu organizací oprávněných provádět archeologické výzkumy, je na území České republiky přes 100 oprávněných organizací. Seznam organizací s oprávněním k archeologickým výzkumům je dostupný na stránkách Ministerstva kultury. V tomto seznamu jsou uvedeny identifikační údaje oprávněné organizace, jednacím číslem, pod kterým je povolení Ministerstva kultury vedeno a datum uzavření dohody s Akademií věd ČR, která jak je výše uvedeno, musí vydat

---

²⁶ § 21 odst. 3, zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

²⁷ VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 156 – 157.

souhlasné stanovisko k vydání povolení. Ve vztahu k regionu Plzeňského kraje je mezi nimi například Západočeská univerzita v Plzni – Katedra archeologie FHS ZČU v Plzni, Západočeské muzeum v Plzni, regionální muzea a právnické osoby.

Se získáním oprávnění nastupují i další povinnosti. Organizace s oprávněním k archeologickým výzkumům má oznamovací povinnost vůči Archeologickému ústavu Akademie věd ČR o zahájení archeologických výzkumů a dále je zde stanovena povinnost podat o výsledcích výzkumů zprávu. Náležitosti zprávy nejsou zákonem upraveny, upraveny jsou toliko na smluvním základu, kterým je dohoda mezi Akademií věd ČR a oprávněnou organizací.²⁸

Povolení není vydáváno na dobu neomezenou. K zániku povolení k archeologickým výzkumům může dojít buď uplynutím času, stanoveném ve vydaném povolení nebo odejmutím. Povolení k provádění archeologických výzkumů odejme Ministerstvo kultury po dohodě s Akademií věd ČR organizaci, která porušila podmínky, na základě kterých jí bylo dané povolení vydáno.

1.8 Archeologický ústav Akademie věd ČR, Praha

Jak jsem již výše uvedla, jedná se o instituci oprávněnou provádět archeologický výzkum na základě zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Organizačně a materiálně byl Archeologický ústav Akademie věd ČR založen v roce 1919. Tehdy jako Státní archeologický ústav v rámci Ministerstva školství a národního vzdělávání.

Podle vlastního definování Archeologickým ústavem cituji: „Je institucí, soustředující největší počet profesionálních pracovníků v oboru archeologie v Čechách. Tématem jejich studia jsou archeologické prameny vypovídající o životě člověka a vývoji společnosti od paleolitu až po novověk, které byly a jsou získávány především na území České republiky. Studovány jsou prameny movitého i nemovitého charakteru (artefakty, objekty, sídla a jejich veškeré pozůstatky, krajina). Při terénním i teoretickém výzkumu je v Archeologickém ústavu věnována velká pozornost aplikaci nejrůznějších metodických přístupů. Důraz je kladen na mezioborovou spolupráci (vědy přírodní a historické). Archeologický ústav je tradičním vydavatelem odborných publikací. Obsáhlou knihovnou a soustavným budováním archivu vytvořil informační zázemí pro širokou odbornou i laickou veřejnost. Archeologický ústav se nadále podílí na

---

²⁸ VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 157.

památkové ochraně archeologických pramenů jako součásti národního kulturního dědictví po stránce organizační i legislativní, informační i praktické (předstihové výzkumy a dokumentace ohrožených lokalit i drobná záchranná činnost), na organizaci vědeckého života (konference, veřejné soutěže) i popularizaci archeologie (přednášky, výstavy).“²⁹

Pod vedením tohoto úřadu byla vytvořena archeologická mapa České republiky. Vlastní mapa je informační systém, ve kterém jsou zaneseny výzkumy a nálezy Archeologických ústavů Akademie věd ČR v Praze a Brně. Důležitou součástí tohoto informačního systému bylo připojení Internetové databáze terénních archeologických výzkumů. Díky tomu došlo ke zpřehlednění administrace, jelikož data o výzkumech a nálezech jsou předávána mezi organizacemi na základě tohoto systému.

1.9 Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno vznikl v roce 1942 jako pobočka pražského archeologického ústavu. Hlavními činnostmi tohoto ústavu je vědecký výzkum vypracováváný na základě archeologických pramenů z Moravy, Slezska a Podunají. Zároveň se Ústav zabývá terénními a záchrannými výzkumy. Opět podle vlastního definování Archeologickým ústavem cituji: „V obecné rovině ústav získává, zpracovává a rozšiřuje vědecké informace, vydává vědecké publikace, časopisy, sborníky apod., poskytuje vědecké posudky, stanoviska a doporučení a provádí konzultační a poradenskou činnost. Ve spolupráci s vysokými školami uskutečňuje doktorské studium a vychovává vědecké pracovníky. V rámci předmětu své činnosti rozvíjí mezinárodní spolupráci, včetně organizování společných výzkumů se zahraničními partnery, přijímání a vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Ústav pořádá mezinárodní vědecká setkání, konference a semináře. Výsledky studia jsou publikovány především v rámci vlastní ediční činnosti, ale i v prestižních zahraničních monografických řadách, časopisech a sbornících.“³⁰ Další důležitou činností je seznámení veřejnosti s výsledky zkoumání a snaha o informovanost. Tyto cíle se snaží realizovat, na základě prezentací či přednášek.

---

²⁹ *Archeologický ústav Akademie věd ČR, Praha* [online]. Dostupné z: <http://www.arup.cas.cz/?cat=198>

³⁰ *Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno* [online]. Dostupné také z: <http://arub.avcr.cz/archeologicky-ustav-brno/cinnost-a-historie/index.html>

2. Právní povaha muzejních předmětů

„Posláním muzea je získávat, uchovávat a zhodnocovat sbírky a přispívat tak k uchování přírodního, kulturního a vědeckého dědictví. Jeho sbírky jsou významným veřejným dědictvím, z pohledu zákona zaujímají zvláštní postavení a jsou chráněny mezinárodním právem. Tomuto poslání, které je veřejným zájmem, je vlastní pojem dobré správy založené na zásadách zákonného vlastnictví, trvalosti, dokumentace, dostupnosti a odpovědného vyřazování.“³¹ Toto je teze vyňata z etického kodexu muzeí, který je důležitou součástí právní úpravy muzeí a muzejnictví. Shrnuje poslání muzeí, čím se mají zabývat, a že by měli jednat s péčí řádného hospodáře a ve veřejném zájmu.

Muzea zprostředkovávají kontakt veřejnosti s historií prostřednictvím prohlídek, výstav či zapůjčování sbírek. Takto napomáhají vzdělání veřejnosti a přiblížení kulturního dědictví. Zároveň je důležitou funkcí muzea dokumentace a evidence sbírek, popis předmětů, smysl a systém jejich užívání. Ochrana veškerého kulturního, historického a archeologického dědictví je jednou z nejdůležitějších otázek pro současnou i budoucí generaci.

Z nalezených artefaktů se můžeme poučit, co se v historii stalo a popřípadě se opakování událostí spojených s danými předměty vyvarovat nebo se opět naučíme vědomosti léty zapomenuté. Příkladem mohou být Digesta, což je sbírka spisů římských právníků. Sbírkou se skládá z 50 knih, které se dále člení na tituly a ty posléze na fragmenty. Fragmenty jsou úryvky spisů klasických právníků. Římské právo je takto dodnes velkým zdrojem práva a můžeme jej považovat za základy moderních právních systémů.

Důležitým pojmem, který bude v následujících kapitolách užíván, je pojem archiválie. „Archiválií je takový dokument, který byl vzhledem k době vzniku, obsahu, původu, vnějším znakům a trvalé hodnotě dané politickým, hospodářským, právním, historickým, kulturním, vědeckým nebo informačním významem vybrán ve veřejném zájmu k trvalému uchování a byl vzat do evidence archiválií; archiváliemi jsou i pečetidla, razítka a jiné hmotné předměty související s archivním fondem či s archivní sbírkou, které byly vzhledem k době vzniku, obsahu, původu, vnějším znakům a trvalé hodnotě dané politickým, hospodářským, právním, historickým, kulturním, vědeckým nebo informačním

---

³¹ Asociace muzeí a galerií ČR. *Asociace muzeí a galerií ČR: Etický kodex muzeí* [online]. EVANEK Studio, 2015. Dostupné z: https://www.cz-museums.cz/web/deni_v_oboru/eticky-kodex-muzei/etika-instituci

významem vybrány a vzaty do evidence.³² Takto je archiválie definována zákonem o archivní a spisové službě. Jedná se tedy o záznamy, které byly natolik hodnotné pro uchování, že byly vzaty do trvalé evidence a uloženy do archivů. Archiválií se tedy rozumí jak dokumenty důležité z historického hlediska, tak i dokumenty, které je potřeba ukládat pouze po určitou dobu. Jedná se o případy, kdy je třeba dokumenty uchovávat po určitou dobu a po uplynutí této doby dochází k vyřazení a skartování těchto dokumentů.

Povinnost uchovávat po určenou dobu dokumenty a umožnit výběr archiválií mají správní orgány státu, mezi které řadíme například organizační složky státu, územní samosprávné celky. Důležitými složkami, které jsou posuzovány, aby se dokument stal archiválií, je doba vzniku, obsah dokumentu, jeho původ.³³

Archiválie může být prohlášena za archivní kulturní památku, „která vzhledem k době vzniku, obsahu, formě, původci nebo vnějším znakům má význam pro dějiny obecné, národní nebo regionální, pro dějiny vědy, techniky nebo kultury nebo vzhledem k jedinečnosti nebo původnosti anebo k případné další výjimečné vlastnosti má mimořádný význam pro společnost; u souboru archiválií se přihlíží k jejich obsahové i věcné jednotě.“³⁴ K prohlášení archiválie za archivní kulturní památku dochází po schválení žádosti o prohlášení archiválie za kulturní památku. Žadostí o prohlášení se zabývá Ministerstvo vnitra, které následně vydá rozhodnutí a na základě jeho právní moci se archiválie stává kulturní památkou. Archiválie se může stát i národní památkou. K tomu dochází na základě vydání nařízení Vládou České republiky, která je k vydání tohoto nařízení oprávněna. K prohlášení archiválií za národní kulturní památky je vláda oprávněna na základě zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

2.1 Muzea obecně, jejich vývoj

Slovo museum vzniklo v Řecku. Bývalo to sídlo Mús, svatyně, chrám nebo háj Músám zasvěcený. Dále se jednalo o místo zasvěcené vědám i uměním, jež stály pod ochranou Mús.³⁵ Z historického hlediska tedy nešlo o prostory určené pro širokou veřejnost, ale zejména o místo, kde se zdržovaly elity národa. Slavným muzeem bylo egyptské muzeum zřízené v Alexandrii rodem

---

³² § 2 písm. j), zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

³³ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

³⁴ § 21odst. 1, zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

³⁵ Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. 17. díl, Median - Navarrete. Praha: J. Otto, 1901, str. 890.

Ptolemaiovců ve 3. století před naším letopočtem, kde působili zejména učenci, básníci a vědci, kteří byli vydržováni státem.

„Základem novodobého smyslu slova vývoje muzeí je sběratelská činnost jednotlivců i skupin lidí spojených určitou idejí, zájem o zachování vzácností, pozoruhodností či památek, ať už z důvodu ideových či konečně vědeckých. K tomu, aby snaha byla úspěšná, se ovšem musí sejít vhodné podmínky a vhodní lidé ve vhodné době a na vhodném místě, což není vždycky snadné.“³⁶

Za současnou definici muzea považujeme dle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, „instituci, která získává a shromažďuje přírodniny a lidské výtvořy pro vědecké a studijní účely, zkoumá prostředí, z něhož jsou přírodniny a lidské výtvořy získávány, z vybraných přírodnin a lidských výtvořů vytváří sbírky, které trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává, umožňuje způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu jejich využívání a zpřístupňování poskytováním vybraných veřejně prospěšných služeb, přičemž účelem těchto činností není zpravidla dosažení zisku.“³⁷

Předchůdcem muzeí byla tvorba soukromých sbírek, která má své počátky už ve starověku. Panovníci a kněží takto uchovávali své „poklady“. Tyto poklady byly uchovávány ve svatyních či byly zabezpečeny v pečlivě střežených pokladnicích. Jednalo se o předměty kultovního či jinak vzácného charakteru. Středověké období plynule navázalo na starověk a jednalo se zde převážně o tvorbu sbírek. Skutečný přelom nastává s renesancí, kdy dochází ke skutečnému vzniku a rozvoji muzeí. Vznikala zejména na základě zájmů aristokratů, ale i neurozených vzdělavců, zájmu univerzit a vědeckých institucí. Tento zájem vedl k tomu, že se začaly hromadit předměty, které vypadaly zdánlivě zbytečně, neboť se jednalo zejména o historické památky, přírodní zajímavosti, výrobky cizích národů, které byly dovezeny ze zámoří či cestovateli a věci, které zaujaly svou neobvyklostí. Posléze se slovem muzeum začaly označovat sbírky nejen přírodního charakteru, ale i předměty vytvořené člověkem.

Počátkem 19. století došlo k souběžnému vzniku prvních muzeí i v Čechách, a to gymnaziální muzeum v Opavě, Františkovo muzeum v Brně a Národní muzeum v Praze.

---

³⁶ SKLENÁŘ, Karel. *Obraz vlasti: Příběh národního muzea*. Praha: Ladislav Horáček - Paseka, 2001. ISBN 80-718-399-2, str. 11.

³⁷ § 2 odst. 4. zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů

2.2 Asociace muzeí a galerií

Jedná se o profesní sdružení muzeí, galerií a osob, které se angažují v oboru muzejnictví. Snahami tohoto sdružení je například propagace a popularizace činnosti muzeí a galerií a vzdělávání muzejních pracovníků. Asociace muzeí a galerií se na základě svých stanov definuje jako spolek a zároveň jako dobrovolný, nepolitický svazek muzeí a galerií. Asociace muzeí a galerií se zabývá přípravou mezinárodních konferencí, zároveň shromažďuje jak legislativní předpisy, které se týkají muzejnictví a muzejních profesí, tak například uveřejňuje Etický kodex galerií a muzeí.³⁸ Etický kodex galerií a muzeí byl vytvořen Mezinárodní radou muzeí (zkráceně ICOM), což je mezinárodní profesní nevládní organizace, která má statut konzultanta UNESCO. Tato organizace byla vytvořena v roce 1946.³⁹

2.3 Profesní etický kodex ICOM pro muzea

Jak již bylo zmíněno výše, tento kodex byl zpracován Mezinárodní radou muzeí. Jsou zde zásady, které jsou všeobecně přijaty muzejními pracovníky po celém světě. Jedná se o minimální normu, kterou se muzea řídí. Představuje soubor zásad, které jsou podloženy směrnicemi o profesním jednání, které by se měly uplatňovat. Kodex je oficiálně zveřejněn ve třech jazycích (angličtina, španělština, francouzština), další překlady nejsou vyloučeny. Jako „oficiální“ překlad je brán takový překlad, který je schválen národním výborem ICOM dané země.⁴⁰ „Posláním muzea je získávat, uchovávat a zhodnocovat sbírky a přispívat tak k uchování přírodního, kulturního a vědeckého dědictví. Jeho sbírky jsou významným veřejným dědictvím, z pohledu zákona zaujímají zvláštní postavení a jsou chráněny mezinárodním právem. Tomuto poslání, které je veřejným zájmem, je vlastní pojem dobré správy založené na zásadách zákonného vlastnictví, trvalosti, dokumentace, dostupnosti a odpovědného vyřazování.“⁴¹ Tato teze definuje, co je poslání muzea, zároveň že toto poslání koná ve veřejném zájmu a dle mého názoru je třeba tuto tezi zdůraznit.

---

³⁸ Definice Asociace muzeí a galerií ČR. *Asociace muzeí a galerií ČR* [online]. Asociace muzeí a galerií ČR, z. s., 2015. Dostupné z: <https://www.cz-museums.cz/web/amg/titulni>

³⁹ ICOM. *ICOM ČR* [online], 2010. Dostupné z: <http://network.icom.museum/icom-czech/icom/co-je-icom/>

⁴⁰ Preambule, profesní etický kodex ICOM pro muzea

⁴¹ Teze k čl. 2, profesní etický kodex ICOM pro muzea

2.4 Badatelský řád

Účelem badatelského řádu je právně zaštiťovat a ochraňovat studium sbírek a archiválií. Jedná se o vnitřní předpis, který si tvoří muzea a archivy samostatně na základě úpravy vzorového badatelského řádu. Vzorový badatelský řád je vydán Ministerstvem vnitra, a jeho základní text musí být v jednotlivých vnitřních předpisech zachován. Vzorový badatelský řád je uveden v příloze č. 3 vyhlášky č. 645/2000 Sb. vydané Ministerstvem vnitra, vydané jako prováděcí předpis pro zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, zmíněno v § 36 tohoto zákona.

„Prováděcí právní předpis stanoví

a) vzorový badatelský řád, kterým se upraví postup při předkládání archiválií, množství archiválií předkládaných badateli na 1 návštěvní den, režim chování v místě určeném k nahlížení včetně způsobu manipulace s archiváliemi, zásady používání reprodukční techniky a lhůty k zahájení nahlížení do archiválií a k pokračování v něm; tyto lhůty musí být nejméně třicetidenní,

b) vzor badatelského listu a vzor dokladu o předložených a navrácených archiváliích.“⁴²

Samotný vzorový badatelský řád je členěn do deseti článků, ve kterých je určena jeho struktura. Obsahuje obecná ustanovení, ve kterých je definováno, kdy lze nahlížet do archiválií, podmínka vyplnění badatelského listu a samotný postup nahlížení do archiválií a pořizování reprodukcí. Dalšími částmi badatelského řádu je využívání archivních pomůcek, pořizování reprodukcí archiválií, zapůjčování archiválií za účelem studia mimo archiv, využívání knihovny archivu, exkurze do archivu, úhrada za služby poskytované badatelům a závěrečná ustanovení.⁴³

Na badatelský řád navazuje *badatelský list*. Vzorový badatelský list je uveden jako příloha č. 1 badatelského řádu, který je uveden jako příloha č. 3 k vyhlášce č. 645/2000 Sb. vydanou Ministerstvem vnitra. Jedná se o žádost badatele k přístupu k archiváliím. Musí v něm být přesně označena osoba mající na vstup do archivu zájem, vlastní účel a zaměření nahlížení do archiválií. Zároveň je zde badatel upozorněn, že v případě nepravdivých údajů na badatelském listu se může vystavit trestnímu stíhání, nahlížení do archiválií mu bude odepřeno a souhlas k nahlížení bude odvolán.

---

⁴² Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, §36.

⁴³ Vyhláška č. 645/2000 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, příloha 3.

2.5 Muzejní sbírka jako věc hromadná

Pojem *muzejní sbírka* je definován zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy: „Sbírkou muzejní povahy je sbírka, která je ve své celistvosti významná pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní nebo společenské vědy; tvoří ji soubor sbírkových předmětů shromážděných lidskou činností (dále jen "sbírka"). Má se za to, že sbírka je věcí hromadnou.“⁴⁴ Dále je určeno, že sbírku, kterou vlastní Česká republika nebo územně samosprávný celek, považujeme za veřejný statek. Každé muzeum nabývající předmět muzejního charakteru je povinno vést evidenci nabytých děl. Tato evidence může být vedena na základě knih muzejních přírůstků, kde z této knihy vyplývá, jakým způsobem došlo k získání předmětů, které náleží do vlastnictví muzea. To že muzejní sbírka je věcí hromadnou, znamená, že se jedná o souhrn jednotlivých věcí, které jsou vlastníkem považovány za celek, a celek je označován společným názvem. Muzejní sbírka může být stejnorodého typu (sbírka známek) či různorodého (zařízení dobové domácnosti). Jednotlivé věci ale musejí být vlastnictvím toho, kdo je vlastníkem věci hromadné.

2.6 Nabývání předmětů do vlastnictví muzeí

Problematikou v tomto ohledu je, že muzeum jako takové sbírkové předměty přímo nevlastní. Vlastníkem sbírkových předmětů v muzeích je Česká republika nebo územní samosprávné celky, v případě vlastnictví archeologických nálezů jsou vlastníky kraje, nejsou-li vlastnictvím státu či obce. Pro účely této práce bude tato problematika zjednodušeněji nazývána jako nabývání vlastnictví muzeí. Sbírkové předměty mohou být v muzeu uchovávány na základě vypůjčení, darování nebo odkázáním soukromé sbírky státu prostřednictvím závěti či zřízením odkazu. V některých případech může dojít ke koupi sbírky. Jelikož muzejní sbírky jsou souhrnem předmětů pocházejících z rozličných zdrojů, je velice důležitou otázkou možnost nabývání těchto předmětů. V tomto směru je nutno vycházet z právní úpravy obsažené v zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Podle tohoto „vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.“⁴⁵ Vlastnictví se obecně dá nabýt dvojím způsobem, a to originárně či derivativně. V případě *originárního způsobu* vzniku vlastnictví vlastnické právo vzniká nezávisle na nějakém předchůdci, jedná se

---

⁴⁴ § 2, zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých zákonů.

⁴⁵ § 1011, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: novelizované znění: rejstřík: redakční uzávěrka 26. 3. 2012, Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7208-920-8.

tedy například o převzetí archeologického nálezu. V případě *derivativního způsobu* vzniku vlastnictví vlastnické právo vznikne tím, že se předchozí vlastník svého vlastnického práva vzdá a u nabyvatele (státu) vzniká vlastnictví nové, například darem od fyzické či právnické osoby, převodem vlastnictví, nákupem od fyzických či právnických osob.

Vlastnické právo zde vzniká ve dvou fázích, kdy v první fázi dochází k nabídce a ve druhé dochází k předání a převzetí věci. Nemusí být ale nutně tyto dvě fáze vyžadovány postupně, může dojít i k jejich splynutí, například při ručním darování. Ruční darování je taková situace, kdy v rámci darování dochází přímo k předání věci.

Pro úplný přehled uvádím, že dříve obecnou úpravu nabývání vlastnictví muzejních předmětů upravoval zákon č. 54/1959 Sb., o muzeích a galeriích, který byl účinný do 12. 5. 2000, kdy účinnosti nabyl zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, který jej nahradil. Zákon o muzeích a galeriích oproti nyní platné a účinné právní úpravě výslovně muzejní předměty prohlašoval za národní majetek. Z tohoto plyne, že nabývání vlastnictví a dispozice s muzejními předměty a sbírkami byla dříve chráněna zejména předpisy o správě národního majetku. Zároveň uváděl, jakým způsobem se předměty do muzejních sbírek získávají a to touto definicí: „Sbírky se rozmnožují vlastní průzkumnou činností muzea a galerie (nálezy), nákupem, výměnou, dary, odkazy a převodem předmětů dokladové hodnoty organizacemi státního socialistického sektoru.“⁴⁶

V rámci nabývání předmětů muzeí je vhodné odkázat i na etický kodex muzeí. Pokud muzea získají předměty koupí, darem, zápůjčkou, dědickým odkazem nebo výměnou, předchází tomuto jednání ověření, zda předmět nebyl získán nezákonnou cestou, ať již v zemi svého původu nebo že byl nezákonně vyvezen. V kodexu je stanoveno, že muzea nesmějí do svých sbírek zařadit ty předměty, u nichž existuje pochybnost, jakým způsobem byly získány (např. zakázaným nevědeckým nebo záměrným poškozením památek či nalezišť). Zároveň také muzeum nesmí předmět získat v případě, kdy nálezce nález náležitě neohlásí majiteli či uživateli pozemku nebo příslušným právním či státním orgánům.⁴⁷

---

⁴⁶ §7 odst. 2, zákon č. 54/1959 Sb., o muzeích a galeriích.

⁴⁷ Akvizice sbírek 2.3, 2.4 k čl. 2, etický kodex ICOM pro muzea

2.6.1 Jednostranné právní úkony a smlouvy

Jednostranné právní úkony obecně vycházejí z právního jednání. *Právní jednání* je ustanoveno v § 545 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, tímto způsobem: „Právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran.“⁴⁸ Obecně se jedná o projev vůle jednajícího ve vnějším světě. Jen vůle, která je navenek projevována může mít význam a právní následky. Jednostranná právní jednání požadují projev vůle jediné osoby (strany). Jedná se například o výpověď, odstoupení od smlouvy, závěť. V rámci jednostranného právního jednání může vystupovat i více subjektů (stran), ale navenek vystupují jako jedna osoba (strana). Oproti tomu vícestranná právní jednání vyžadují projev vůle více osob. Typicky se jedná o smlouvy.⁴⁹ Právními následky vyvolanými právním jednáním rozumíme vznik, zánik nebo změnu práv a povinností.

Smlouva je důvodem vzniku závazku. Občanským zákonem je definována takto: „Smlouvou projevují strany vůli zřít mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy.“⁵⁰ Podstatou smlouvy je tedy projev vůle stran zřít mezi sebou závazek. Obsah smlouvy podmiňuje uzavření smlouvy, jelikož smlouva je uzavřena, jakmile je stranami obsah ujednán. V mezích zákona je smluvním stranám ponechána dispozitivita v rámci uzavírání smluv. Tudiž že si smluvní strany v mezích zákona mohou na základě svobodné vůle smlouvu ujednat a určit si její obsah. Dispozitivita a kogentnost jsou zmíněny již v § 1 občanského zákoníku. „Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona, zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.“⁵¹ Uzavírání smluv se řídí oddílem 2 v části čtvrté (relativní majetková práva) zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Smlouva vzniká nabídkou a jejím přijetím. Obsah nabídky může vytvořit navrhovatel smlouvy, nebo obsah smlouvy tvoří smluvní strany společně, ale může vzniknout i na základě předchozího vzájemného vyjednávání, které je následně jednou ze smluvních stran zkompletováno a předloženo druhé straně k podpisu. Forma smlouvy může být ve

---

⁴⁸ § 546, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁴⁹ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 582 - 583.

⁵⁰ § 1724, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁵¹ § 1 odst. 2, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

své podstatě libovolná. Obligatorní forma může vyplynout z předchozího smluvního jednání nebo ze zákonné úpravy.⁵²

„Smlouva strany zavazuje. Lze ji změnit nebo zrušit jen se souhlasem všech stran, anebo z jiných zákonných důvodů. Vůči jiným osobám smlouva působí jen v případech stanovených v zákoně.“⁵³ Závaznost smlouvy plyne ze zákonného zmocnění. Pokud by nebylo zákonného zmocnění, nebyla by smlouva pro smluvní strany závaznou. Závaznost smlouvy vychází ze základního právního principu *Pacta sunt servanda*. Zákon tedy deleguje na smluvní strany oprávnění k autonomní tvorbě, která ale musí být v souladu (jak obsahově, tak i formálně) s normou delegující (zákonou normou). V právním smyslu není smlouva závaznou pouze pro smluvní strany, ale i pro soud, který z ní vychází, když rozhoduje o právech a povinnostech ze smlouvy plynoucích. Případem, kdy soud není uzavřenou smlouvou vázán, je pokud se jedná o smlouvu již zaniklou či neplatnou.⁵⁴

Smlouvy obecně mohou uzavírat orgány veřejné správy jak ve sféře soukromoprávní, tak i veřejnoprávní. V soukromoprávní rovině je sledováno plnění určitých úkolů a signující strana zde nevystupuje z pozice moci. Uveřejňování soukromoprávních smluv se realizuje prostřednictvím registru smluv, který je upraven zákonem o registru smluv.⁵⁵ „Prostřednictvím registru smluv se povinně uveřejňuje soukromoprávní smlouva, jakož i smlouva o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, jejíž stranou je a) Česká republika, b) územní samosprávný celek, včetně městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, c) státní příspěvková organizace, d) státní fond, e) veřejná výzkumná instituce nebo veřejná vysoká škola, f) dobrovolný svazek obcí, g) regionální rada regionu soudržnosti, h) příspěvková organizace územního samosprávného celku, i) ústav založený státem nebo územním samosprávným celkem, j) obecně prospěšná společnost založená státem nebo územním samosprávným celkem.“⁵⁶

---

⁵² Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1669 - 1670.

⁵³ § 1759, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁵⁴ Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1711.

⁵⁵ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv)

⁵⁶ § 1, Zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv

Dle § 13 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči: „Vlastník kulturní památky je povinen v případě zamýšleného prodeje (úplatného převodu vlastnictví) kulturní památky, jde-li o movitou kulturní památku nebo jde-li o národní kulturní památku, ji přednostně nabídnout Ministerstvu kultury ke koupi (úplatnému nabytí do státního vlastnictví), s výjimkou prodeje mezi osobami blízkými nebo spoluvlastníky; je-li národní kulturní památkou pouze stavba, která není samostatnou věcí, vztahuje se právo státu na přednostní koupi na nemovitost, jíž je národní kulturní památka součástí.“⁵⁷ Ministerstvo kultury je povinno, jedná-li se o movitou věc do tří měsíců, v případě nemovitých věcí do šesti měsíců, oznámit vlastníku, zda nabídku ke koupi přijímá či ne. V případě, že se ministerstvo vyjádří k nabídce negativně, zaniká právo státu na přednostní koupi. Pokud Ministerstvo kultury oznámí, že nabídku přijímá, bude uzavřena kupní smlouva.

2.6.2 Darování

„Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá.“⁵⁸ Podstatou darování je tedy převedení vlastnického práva k věci a to bezúplatně. V rámci darovací smlouvy je zde důležitý projev vůle dárce a obdarovaného a zároveň i jejich vůle být takovýmto projevem vázáni. Zákon stanovuje 2 předpoklady, kdy se jedná o darovací smlouvu a to sice že dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci a obdarovaný přijímá nebo v případě, kdy má dojít k převodu vlastnického práva později a to sice že dárce se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný přijímá.⁵⁹

V případě sbírkových předmětů zapsaných do veřejného seznamu, čímž centrální evidence sbírkových předmětů je, je potřeba darovací smlouvu uzavřít písemnou formou. Zároveň je písemná forma vyžadována i v případě, kdy nedojde k odevzdání věci zároveň s projevem vůle darovat a dar přijmout.⁶⁰

Pojem *veřejný seznam* je použit v § 980 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, kde se dle komentáře k občanskému zákoníku jedná o takovou evidenci, která je vedena primárně za účelem evidence. Občanský zákoník jako takový

⁵⁷ § 13, Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

⁵⁸ § 2055 odst. 1, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁵⁹ *Hulmák, M a kol.* Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1.

⁶⁰ § 2057, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

pojem veřejný seznam nedefinuje. Zda se o veřejný seznam jedná, je proto nutno dovodit z jeho povahy. Hlavním účelem vedení veřejných seznamů v oblasti soukromého práva, je zajistit bezpečný základ pro právní obchod s věcmi do nich zapsanými. Označení evidence ve zvláštním předpisu, podle něhož je tato evidence vedena, není rozhodným. Veřejným seznamem může být jen seznam vedený na základě zákona k tomu pověřenou osobou nebo orgánem veřejné moci. Za veřejnou evidenci či seznam považujeme takovou evidenci, do níž může kdokoliv nahlížet, aniž by musel prokazovat veřejný zájem nebo překonávat jiné formální překážky.⁶¹ Rozdílem oproti veřejnému seznamu je *veřejný rejstřík*, který je definován zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob v § 1. „(1) Veřejnými rejstříky právnických a fyzických osob podle tohoto zákona (dále jen „veřejný rejstřík“) se rozumí spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností.

(2) Do veřejného rejstříku se zapisují zákonem stanovené údaje o právnických a fyzických osobách (dále jen „zapsaná osoba“).

(3) Veřejný rejstřík je informačním systémem veřejné správy.

(4) Veřejný rejstřík je veden v elektronické podobě. Veřejný rejstřík vede soud. Oproti veřejnému seznamu slouží zejména k evidenci fyzických a právnických osob. Dalším rozdílem je, kdo rejstřík a seznam vede. Veřejný rejstřík je veden rejstříkovým soudem, oproti tomu veřejný seznam je veden pověřenou osobou či orgánem veřejné moci.“

V případě darování pro případ smrti je toto darování považováno jako odkaz na základě § 2063 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. „Darování závislé na podmínce, že obdarovaný dárce přežije, se posuzuje zpravidla jako odkaz. Podle ustanovení o darování se řídí, přijme-li obdarovaný dar a vzdá-li se dárce výslovně práva dar odvolat a vydá o tom obdarovanému listinu.“⁶² Za výjimku, kdy je odkaz vyloučen, se v tomto případě považuje právě ta situace, jestliže obdarovaný dar přijme a dárce se výslovně vzdá práva dar odvolat. O tom, že se dárce vzdává práva dar odvolat, musí být podmíněno vydáním listiny, která toto rozhodnutí stvrzuje.⁶³

---

⁶¹ Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 967.

⁶² § 2063, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁶³ Hulmák, M a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 12.

Darování je možno podmínit i příkazem. Tedy příkladem zde může být, že dárce (vlastník soukromé sbírky) daruje muzeu svou sbírku a podmíní dar tím, že chce, aby sbírka byla vystavována, čili aby sloužila veřejnému zájmu a veřejnost obohatila. Nastává situace, kdy se vlastníkem stává stát, prostřednictvím muzeí. Darování s příkazem se řídí § 2064 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. „Bylo-li darováno s příkazem, může dárce požadovat splnění příkazu, jen pokud již sám plnil. Je-li splnění příkazu ve veřejném zájmu, může splnění příkazu po dárce smrti požadovat také příslušný orgán veřejné moci nebo právnická osoba oprávněná takový zájem hájit.“⁶⁴ Dárce tedy může v darovací smlouvě přikázat určité jednání obdarovaného, které souvisí s přijetím daru. Obdarovaný nemusí příkaz plnit do doby, dokud dar nezíská. V situacích, kdy je příkaz ve veřejném zájmu, jeho plnění může vymáhat nadřízený orgán veřejné moci nebo ten, kdo je oprávněn takový zájem chránit.⁶⁵

2.6.3 Nabývání sbírkových předmětů prostřednictvím závěti

„Závěť je odvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel pro případ své smrti osobně zůstavuje jedné či více osobám alespoň podíl na pozůstalosti, případně i odkaz. Závěť je třeba vyložit tak, aby bylo co nejvíce vyhověno vůli zůstavitele.“⁶⁶ Závěť je tedy velmi významným a častým pořízením pro případ smrti. Jedná se zde o možnost zůstavitele projevit svou vůli, jak má být s jeho majetkem po smrti naloženo. Zároveň se zde jedná o autonomní a dobrovolný projev vůle, jelikož má zůstavitel možnost závěť libovolně měnit či ji dokonce zrušit.⁶⁷

Závěť vyžaduje písemnou formu a musí být opatřena podpisem zůstavitele. V případě, že je závěť pořízena postiženou osobou, která nemůže číst či psát, lze za určitých okolností podpis nahradit vlastním znamením. V současné době rozlišujeme tři typy závěti, a to dle způsobu, jakým byla vytvořena. Jedná se o závěť holografní (dle § 1533 pořízena soukromou listinou, je sepsána vlastní rukou a vlastnoručně podepsána), allografní (§ 1534 – 1536, závěť nebyla napsána vlastní rukou, ale musí být vlastní rukou podepsána a před dvěma přítomnými svědky musí být výslovně prohlášeno, že listina obsahuje poslední vůli

⁶⁴ § 2064, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁶⁵ *Hulmák, M a kol.* Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 14.

⁶⁶ § 1494, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁶⁷ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1472.

zůstavitele.) a závět pořízenou veřejnou listinou (§ 1537 – 1538 notářským zápisem. Je zde zásadní rozdíl oproti soukromé listině a to sice v tom, že zakládá plný důkaz o takovém projevu vůle, který je v listině obsažen, a to v době, která je v listině uvedena. Zároveň tato forma závěti přináší vyšší právní relevanci a lepší naplnění zůstavitelových představ a zároveň se tímto vyhýbá možným sporům o pravost či platnost závěti. Mezi další výhodu závěti psané notářem bych zařadila i to, že k závěti psané formou veřejné listiny se za života zůstavitele nedostane nikdo nepovolaný).⁶⁸

Fakultativními náležitostmi závěti, tedy náležitosti, které závět' nutně obsahovat nemusí, jsou například založení nadace, povolání vykonavatele závěti, doložka času, zřízení odkazu a určení osoby, která rozhodne o rozdělení odkazu.⁶⁹ Tyto znaky mohou být uvedeny v dovětku závěti. „Dovětkem může zůstavitel nařídit odkaz, stanovit odkazovníku nebo dědici podmínku, nebo doložit čas anebo uložit odkazovníku nebo dědici příkaz. Co je stanoveno v závěti platí obdobně i o dovětku.“⁷⁰ Dovětky rozlišujeme jako intestátní a testamentární. O dovětek intestátní se jedná v případě, pokud se dovětek neváže k žádné závěti (zejména v případě, kdy zůstavitel vůbec žádnou závět' nepořídil, v tomto případě dovětek dědice zatěžuje již ze zákona). O dovětek testamentární se jedná v případě, kdy se dovětek váže k pořízené závěti.⁷¹

V rámci institutu dědění může dojít k situaci, kdy se na základě odúmrti stává dědicem stát. Toto právo je založeno na § 1634 občanského zákoníku. „Nedědí-li žádný dědic ani podle zákonné dědické posloupnosti, připadá dědictví státu a na stát se hledí, jako by byl zákonný dědic. Stát však nemá právo odmítnout dědictví, ani právo na odkaz.“⁷² Obecně by k odúmrti mělo dojít jen v nejzazším případě, pokud nejsou dědici v žádné dědické třídě nebo pokud je majetek dědici odmítnut. Dědictví může být odmítnuto třeba na základě zatížení dědictví takovou mírou dluhů, že by pro dědice převzetí tohoto dědictví bylo zničujícím.

---

⁶⁸ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1501 - 1508.

⁶⁹ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1475.

⁷⁰ § 1498, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁷¹ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1477.

⁷² § 1634, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

2.6.4 Nabývání sbírkových předmětů prostřednictvím odkazu

V rámci dědického práva a dědění může zůstavitel zřídit odkaz. „Odkaz zůstavitel zřídí tak, že v pořízení pro případ smrti nařídí určité osobě, aby odkazovníku vydala předmět odkazu. Odkazovníkem může být jen osoba způsobilá dědit. Darování závislé na podmínce, že obdarovaný dárcce přežije, se považuje za odkaz, pokud se dárcce nevzdal práva dar odvolat.“⁷³ Odkazovníkem může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Předmětem odkazu může být vše, vyjma věcí *extra commercium* (např. některé zbraně a střelivo), předmětem odkazu nemůže být věc, pokud je přechod tohoto vlastnictví upraven jiným zákonem. Plnění odkazu musí být možné a dovolené.⁷⁴ Odkaz je možno odvolat v případech stanovených zákonem. Konkrétně to řeší § 1602 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Ve zvláštních pravidlech o jednotlivých druzích odkazů je definován odkaz věcí určitého druhu. Při aplikaci § 1604 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník narazíme na problematiku druhově a individuálně určených věcí. Občanský zákoník totiž tyto věci nedefinuje. Vychází se z ustanovení § 499, který upravuje věci zastupitelné (věc, která může být nahrazena jinou věcí téhož druhu) a nezastupitelné. Beck I 499 2 definuje druhově určené věci jako „věci, které jsou věcmi vážitelnými, měřitelnými a počitatelnými, které lze nahradit obdobnými věcmi téhož druhu a jakosti“. Z uvedeného tedy plyne, že věci druhově určité jsou ve své podstatě zastupitelné. Oproti tomu věci individuálně určené, jsou věci, které neodpovídají definici dle § 499.⁷⁵ V případě zřízení odkazu, kde jako odkazovník vystupuje muzeum, je důležité, aby šlo o věci nezastupitelné, jelikož sbírka má svou hodnotu v těch předmětech, ze kterých je složena.

Motivací ke zřízení odkazu může být i to, že zůstavitel nechce na odkazovníka přenést zátěž v podobě svých dluhů „Právě skutečnost, že odkazovník není zpravidla zatížen dluhy zůstavitele, vede autory občanského zákoníku k přesvědčení, že odkazy budou využívány i v podmínkách českého právního prostředí k dobročinným a všeobecně prospěšným účelům, tedy že

---

⁷³ §1594, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁷⁴ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1558 – 1559.

⁷⁵ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1564.

odkazovníky budou často charitativní organizace, nadace, církve, politické strany a hnutí, muzea, galerie a jiné kulturní instituce.⁷⁶

V rámci odkazu může dojít k jinému zatížení odkazu. Jedná se zejména o situaci, které znamená omezení práv vlastníka odkazu. Na osobu, která je v rámci odkazu osobou obmyšlenou, tak přechází např. právo předkupní, zákaz zcizení či zatížení, které na věci vázly v době, kdy obmyšlené osobě vzniklo právo na vydání předmětu odkazu.⁷⁷ Tato poznámka mi přijde velmi důležitou, jelikož se takto jedná o ochranu osob obmyšlených, kterou může být i muzeum či galerie. *Osoba obmyšlená* je osobou, na kterou je plnění právní události vázáno. Musí být určena jmenovitě nebo vztahem k tomu, kdo právně jednal.⁷⁸

2.6.5 Zřízení nadace k možnosti nabytí předmětů či finanční podpory

Nadací rozumíme právnickou osobu, která je založena proto, aby plnila trvale užitečný společenský a hospodářský účel. Účelem nadace dále rozumíme buď účel dobročinný (například finanční podpora určitého okruhu osob) nebo společenský (veřejně prospěšný), který spočívá v podpoře obecného blaha.

„Zakladatel zakládá nadaci k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Účel nadace může být veřejně prospěšný, spočívá-li v podpoře obecného blaha, i dobročinný, spočívá-li v podpoře určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak.“⁷⁹ Společenský nebo hospodářský účel nadace se mnohdy může překrývat, jelikož zakladateli nadace není výslovně řečeno, za jakým účelem nadaci musí založit, v tomto směru má jistou volnost. Do společenského účelu nadace lze zařadit například zachování folklorní kultury. Do folklorní kultury můžeme zařadit i sbírkové předměty a předměty muzejní povahy. Příklad soukromé sbírky, týkající se folkloru, je uveden v kapitole 3 sbírkové předměty. Založení nadace probíhá nadační listinou, kterou může být zakládací listina nebo pořízení pro případ smrti. V případě, že nadaci zakládá více osob, považují se za zakladatele jediného a musejí poté v záležitostech nadace jednat jednomyslně. Nadační listina je vyžadována formou veřejné

---

⁷⁶ NOVOTNÝ, P, NOVOTNÁ M., Nový občanský zákoník. Dědické právo. GRADA Publishing a.s., 2014, ISBN 978-80-247-5168-9, 144 s., 81 s.

⁷⁷ Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 1567.

⁷⁸ Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 2773.

⁷⁹ § 306, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

listiny.⁸⁰Náležitosti nadační listiny jsou stanoveny v § 310 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a jedná se o minimální obsahové náležitosti.

Obecně nadace vzniká dnem zapsání do veřejného rejstříku. Návrh na zápis nadace do veřejného rejstříku podává zakladatel.⁸¹ Nadace může poskytnout finanční či materiální podporu jak fyzickým osobám, tak i osobám právnickým. Nadace může například dlouhodobě finančně podporovat muzea a galerie. Mimo finanční podporu může nadace vzniknout pro případ smrti zůstavitele a touto formou je možno, aby majetek nadace čerpalo muzeum jako beneficent. Čili kromě možnosti dědění může muzeum či galerie formou benefitu získat sbírkové předměty do svého vlastnictví nebo tyto předměty získat do svěřené péče.

Majetek nadace je rozlišen na nadační jistinu a ostatní majetek. Vložení či darováním majetku nadaci přechází vlastnictví tohoto majetku na nadaci samotnou, nejedná se tedy o správu majetku. Zakladatelem by mělo být uváženo, jakým způsobem bude v budoucnu s majetkem nadace naloženo. Ostatní majetek nadace představuje vše, co nepředstavuje nadační jistinu a proto není jeho užívání ohraničeno tolik jako majetek v nadační jistině. Výše ostatního majetku nadace není zákonem stanovena. Oproti tomu nadační jistina (jinak jmenovaná jako nadační kapitál), musí být složena v minimální výši 500 000 Kč a jedná se o hodnotu tvořenou vklady i dary. Tato minimální výše kapitálu musí být nejen v době založení, ale i po celou dobu trvání nadace.⁸²

Založení nadace pro případ smrti a obsahové náležitosti jsou stanoveny v § 311 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Založení nadace nabývá účinnosti smrtí zůstavitele. V praxi toto funguje tím způsobem, že zakladatel učiní pořízení pro případ smrti v požadované formě a s náležitostmi, v rámci kterého obsáhne i nadační listinu nadace a povolá ji za svého dědice či odkazovníka. Ke dni zůstavitelovi smrti nabývá naložení nadace účinnosti a v rámci dědického řízení je nadace povolána jako způsobilý dědic. Nadace nemusí vzniknout okamžitě po smrti zůstavitele, ale nejpozději do 1 roku ode dne zůstavitelovi smrti.⁸³

„Smlouvou lze nadaci svěřit do správy jako přidružený fond majetek způsobilý být předmětem vkladu do nadace a pověřit nadaci k použití tohoto majetku k ujednanému účelu, souvisí-li to s posláním nadace. Smlouva je

---

⁸⁰ § 309, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸¹ § 315, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸² *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 377 - 378.

⁸³ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 359.

vyžadována písemnou formou.⁸⁴ Přidružený fond je jednou z forem správy majetku. Vzniká zde závazek nadace ke správě cizího majetku dle ujednaného účelu. Smlouva musí být písemnou formou a musí obsahovat minimálně závazek zakladatele přidruženého fondu (donátora) svěřit majetek nadaci k určitému účelu a akceptaci nadace tento majetek jako přidružený fond spravovat. V rámci tohoto svěřeni majetku do správy se nadace nestává vlastníkem majetku, ale správcem. Vlastníkem majetku je zakladatel přidruženého fondu. Původní vlastník není oprávněn majetek nadále spravovat, jelikož dané oprávnění převedl smlouvou na nadaci.⁸⁵

2.7 Problematika neodborných nálezů

V rámci nabývání vlastnictví nelze opomenout skutečnost, která se stala pro současnou společnost relativně populární. Jedná se o „hledání pokladů“ pomocí detektorů kovů, které je vykonáváno fyzickými osobami. Při sledování tohoto fenoménu dochází k potřebě řešit problém, zda jsou hledači s detektory kovů užiteční či zda jsou ničiteli kulturního dědictví. Na tyto fyzické osoby není v zákonech pamatováno. Zákonodárce nepředpokládal, že se fyzické osoby pustí takto do „výzkumů v rámci využívání svého volného času“ a poté, že budou požadovat za své nálezy odměny. Na vzniklý problém reagovalo Ministerstvo kultury, které vydalo stanovisko č. j. 9711/2007 ze dne 26. 7. 2007. V tomto odpovídalo na dotaz správního úřadu, v němž bylo žádáno o stanovisko k žádosti o poskytnutí nálezného za archeologický nález, který byl objeven za použití detektoru kovů, s tím, že nálezce v médiích opakovaně uvedl, že na místo nálezu se vypravil s cílem hledat mince. Místo nich však našel svitky zlata a 4 kusy bronzových seker, nález vyzvedl a odevzdal do místně příslušného muzea. Správní úřad kladl otázku, zda nálezce, který nález učinil nikoli náhodně, ale protiprávním jednáním, tedy na základě nepovoleného archeologického výzkumu, má právo na vyplacení nálezného podle § 23 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Ministerstvo ve svém stanovisku uvádí, že dle zákona o státní památkové péči má nálezce právo na odměnu, kterou mu poskytne krajský úřad v případě tzv. náhodného archeologického nálezu (takový nález, který nebyl učiněn při provádění archeologických výzkumů). Ale u nálezce, který je uveden v tomto případě je potřeba položit otázku, zda činnost člověka, který je vybaven

---

⁸⁴ § 349, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸⁵ *Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol.* Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2017., str. 385.

detektorem kovů pro hledání předmětů, a který se vypraví cíleně do určité lokality, lze považovat za archeologický výzkum. Problémem zde bylo nejen vyplacení odměny, ale i náhrada nákladů účelně vynaložených. Výplata náhrady nákladů by mohla vést k vyjádření podpory aktivit fyzických osob užívajících detektory kovů. Tím by mohlo dojít k zvýšení zájmu o nelegální průzkumné aktivity, což by bylo v rozporu s veřejným zájmem na ochraně archeologického dědictví a fakticky by docházelo k obcházení zákona. Účel odměny je dle zákona o státní památkové péči shodný s účelem nálezného dle občanského zákoníku – čili odměnit za odevzdání náhodného nálezu, ne však za to, že hledání je prováděno právě za účelem nálezného v rozporu se zákonem a porušením zákonné povinnosti ponechat nález beze změny. Toto porušení může přitom vést i k uložení pokuty. Na základě šetření dospělo Ministerstvo kultury ve svém stanovisku k názoru, že uvedenému nálezci by neměla být odměna vyplacena, jelikož poskytnutí odměny by v tomto případě bylo v rozporu se zákonem o státní památkové péči.

Dle mého názoru se jedná o zajímavou problematiku, jelikož nálezce zde nález poctivě odevzdal a domnívám se, že má nárok na vyplacení minimálně vynaložených nákladů. Rozumím rozhodnutí nevyplatit odměnu, aby se nepodporovalo ničení našeho archeologického dědictví. Ale myslím si, že pokud by došlo ke zvýšení právního vědomí veřejnosti v dané oblasti, hledači s detektory kovů by věděli, jak se v případě nálezu zachovat. Zároveň by bylo vhodné vytvořit i speciální právní úpravu, která by tuto situaci upravovala, jelikož takto je třeba postupovat dle obecné právní úpravy. Jedná se zde o amatérskou činnost, která není na našem území trestná, proto by za nález měla náležet odměna a náhrada účelně vynaložených nákladů. Ovšem v případě, kdy nálezce nález neoznámí, může dojít k postihu dle § 219 trestního zákoníku (č. 40/2009 Sb.) za zatajení věci.

2.8 Evidence sbírkových předmětů muzejní povahy

Jednou z dalších povinných součástí práce muzeí je evidence sbírkových předmětů muzejní povahy. Účelem evidence sbírkových předmětů a předmětů muzejní povahy je napomoci uchování sbírky v celistvosti a sbírku i jednotlivé předměty přesně a jasně identifikovat. Identifikace pak může být nápomocná při krádeži, aby při ztotožnění došlo k navrácení předmětů muzeu či majiteli sbírky. Evidence sbírkových předmětů muzejní povahy je prováděna na základě centrální

evidence, kterou vede Ministerstvo kultury. V současné době je do této evidence možný internetový přístup přes portál www.cesonline.cz. „Do centrální evidence ministerstvo zapíše sbírky, jejichž vlastníkem je Česká republika nebo územní samosprávný celek. Sbírků ostatních vlastníků se do centrální evidence zapíše, jestliže o tom rozhodne ministerstvo na základě žádosti vlastníka sbírky. Ministerstvo zapíše do centrální evidence pouze sbírku, která se trvale nachází na území České republiky a která obsahuje nejméně 5 sbírkových předmětů. Centrální evidence je veřejnosti přístupným informačním systémem. Údaje o vlastníkovi sbírky a místě uložení sbírky, není-li jím Česká republika nebo územní samosprávný celek, lze zájemci sdělit jen se souhlasem vlastníka sbírky.“⁸⁶

Systematika zapisování do centrální evidence závisí na těchto údajích: „názevu sbírky, popisu sbírky, který obsahuje její charakteristiku, obor, který dokumentuje, označení území, z něhož jsou jednotlivé sbírkové předměty převážně získávány, časové období, které převážně dokumentuje, a výčet charakteristických druhů sbírkových předmětů, seznam sbírkových předmětů nebo výčet evidenčních čísel jednotlivých sbírkových předmětů, které sbírku tvoří ke dni zápisu do centrální evidence, místo uložení sbírky, vlastník sbírky, a sice Česká republika nebo příslušný územní samosprávný celek, nebo jméno, příjmení a místo trvalého pobytu fyzické osoby, a jde-li o občana České republiky, i jeho rodné číslo, nebo název a sídlo právnické osoby, včetně organizační složky na území České republiky, patřící právnické osobě se sídlem v zahraničí, a identifikační číslo osoby, správce sbírky, jde-li o sbírku ve vlastnictví České republiky nebo územního samosprávného celku nebo o sbírku, kterou fyzická nebo právnická osoba spravuje na základě smlouvy s vlastníkem sbírky, evidenční číslo sbírky přidělené ministerstvem, datum zápisu sbírky do centrální evidence. Pokud jsou součástí sbírky archiválie, vyznačí se tato skutečnost v centrální evidenci.“⁸⁷

Podrobnější požadavky k evidenci sbírkových předmětů poskytuje Metodický pokyn Ministerstva kultury k evidenci a inventarizaci sbírkových předmětů a k doplnění obrazových údajů pro charakteristiku sbírky v Centrální evidenci sbírek a ke změně zákona č. 122/2000 Sb. zákonem č. 303/2013 (č. j. MK 16688/20114 OMG). Tento metodický pokyn stanovuje, že evidenční

---

⁸⁶ § 3 odst. 2-4, zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

⁸⁷ § 6 odst. 1, 2, zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

záznamy jsou vedeny výhradně v listinné podobě a provádějí se ručně nebo tiskem z pomocné evidence vedené v elektronické podobě. Sbírková evidence je dvoustupňová – prvním stupněm je evidence chronologická, druhým stupněm evidence systematická, která je tvořena katalogem sbírkových předmětů. Ke každému sbírkovému předmětu jsou vyhotoveny v procesu tvorby evidence sbírky dva evidenční záznamy, provázané evidenčními čísly. Chronologická evidence je vedena v přírůstkové knize, systematická evidence buď v inventární knize, nebo na zvláštních katalogizačních listech. Tyto dokumenty musejí být autentizované, tj. ztotožněné se sbírkou, jíž se týkají a s osobou vlastníka či správce sbírky. Autentizace se provede buď tím, že se knihy a katalogizační listy opatří úředním razítkem vlastníka či správce sbírky a podpisem pověřené osoby nebo evidenčním číslem sbírky, které je uvedeno v osvědčení o zápisu sbírky do centrální evidence. Aby bylo zabráněno možnosti falšování těchto evidencí, je zde zakotvena povinnost průběžného číslování stran.

Pro vlastníky, kteří žádají o zápis sbírky do centrální evidence plynou tyto povinnosti: „nesmí ode dne podání žádosti do dne obdržení osvědčení o provedení zápisu, nebo do dne obdržení rozhodnutí o zamítnutí žádosti nebo rozhodnutí o zastavení řízení, provádět takové úkony, které by měly za následek změnu zejména těchto údajů – název sbírky, popis sbírky, který obsahuje její charakteristiku, obor, který dokumentuje, označení území, z něhož jsou jednotlivé předměty převážně získávány, časové období, které převážně dokumentuje, a výpočet charakteristických druhů sbírkových předmětů, seznam sbírkových předmětů nebo výčet evidenčních čísel jednotlivých sbírkových předmětů, které sbírku tvoří ke dni zápisu do centrální evidence a místo uložení sbírky.“⁸⁸ V případě změny údajů předmětů zapsaných do evidence je vlastník povinen podat do 15 dnů písemný návrh na změnu zápisu kultury. V případě, že má teprve ke změně dojít, musí vlastník sbírky opět podat návrh na změnu zápisu na Ministerstvo kultury. V tomto případě dochází k posouzení úplnosti a správnosti údajů, které jsou v seznamu zapsané nebo v případě vyřazení předmětu, opodstatněnost vyřazení ze seznamu.⁸⁹

---

⁸⁸ § 6 odst. 3, zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

⁸⁹ § 7, zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

2.9 Inventarizace sbírkových předmětů

K zabezpečení průběžné kontroly předmětů vedených v centrální evidenci sbírek, je prováděna inventarizace sbírkových předmětů. Tuto provádí inventarizační komise. Průběh inventarizace je vymezen zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. „Při inventuře sbírek se jednak porovnává inventarizovaný sbírkový předmět s příslušným záznamem ve sbírkové evidenci, dále se zjišťuje identifikace sbírkového předmětu podle evidenčního záznamu, jeho stav, potřeba preparace, konzervace nebo restaurování, způsob jeho uložení a kontroluje se prostředí, v němž je sbírkový předmět uložen. Inventuru provádí inventarizační komise, kterou tvoří nejméně tři osoby jmenované vlastníkem sbírky nebo v případě mimořádné inventarizace ministerstvem. O výsledku inventury sepíše inventarizační komise zápis, který podepíše její členové a komise jej neprodleně předloží vlastníku sbírky, v případě mimořádné inventarizace ministerstvu. Zápis obsahuje jméno, příjmení, funkci a podpisy osob, které inventuru prováděly, a její datum. Zjistí-li se rozdíl mezi skutečným stavem a evidenčním záznamem ve sbírkové evidenci, je součástí zápisu protokol, ve kterém se uvedou zjištěné rozdíly, včetně jejich zdůvodnění. Pokud byly při inventarizaci zjištěny nedostatky, učiní vlastník sbírky opatření k jejich nápravě, nebo v případě mimořádné inventarizace stanoví opatření k jejich nápravě ministerstvo. Provedení inventarizace se zaznamenává do evidenční knihy s uvedením data provedení inventury. Vlastník sbírky je povinen oznámit ministerstvu provedení inventarizace a její výsledek, popřípadě opatření stanovená k nápravě zjištěných nedostatků.“⁹⁰

Na zákon opět navazuje výše zmíněný metodický pokyn Ministerstva kultury k evidenci a inventarizaci sbírkových předmětů a k doplnění obrazových údajů pro charakteristiku sbírky v Centrální evidenci sbírek č. j. MK 16688/20114 OMG, který doplňuje podstatné informace. Upřesňuje dobu první inventarizace, která nastává dnem zápisu sbírky do centrální evidence a končí inventarizací všech sbírkových předmětů, které byly k tomuto dni evidovány ve sbírkové evidenci. Inventarizace musí být prováděna ve stanovených lhůtách a to sice sbírka musí být inventarizována nejpozději v průběhu 10- ti let, sbírky čítající více než 200 000 sbírkových předmětů nejpozději v průběhu 15- ti let a sbírky čítající více než 500 000 sbírkových předmětů nejpozději v průběhu 20- ti let. Dále tento

---

⁹⁰ § 12, zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých zákonů.

metodický pokyn upřesňuje § 9 odst. písm. i) zákona 22/2000 Sb., ve kterém je stanoveno, že vlastník sbírky je povinen provádět každoroční inventarizaci sbírek nebo jejich určených částí, s výjimkou sbírek u kterých byla provedena inventarizace mimořádná. Z metodického pokynu vychází, že období inventarizace končí inventarizací všech sbírkových předmětů a nikoliv uplynutím lhůt. Zároveň je v tomto metodickém pokynu uveden příklad, který napomáhá pochopení období inventarizace samotné - Vlastník, nebo správce sbírky provede inventarizaci sbírky, na kterou se vztahuje 10 letá lhůta, už za 6 let, nemůže další inventarizační období zahájit až za 4 roky, ale prvním dnem měsíce následujícího po dni ukončení inventarizace pro něj začíná nové inventarizační období. Z výše popsaného tedy vyplývá, že se jedná o neustálý koloběh kontroly sbírkových předmětů, aby se zabránilo ztrátě předmětů a byl zjištěn jejich aktuální stav.

2.10 Ochrana muzejních předmětů

Ochrana muzejních předmětů je v České republice ošetřena zejména zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, vyhláškou Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů a metodickým pokynem Ministerstva kultury č. j. 10012/2010 OMG k ochraně sbírek muzejní povahy a sbírkových předmětů před krádežemi, vloupáním a požárem. Tento pokyn upřesňuje požadavky na ochranu muzejních a sbírkových předmětů před krádeží či vloupáním zejména těmito prostředky – instalací mechanické zábrany, která tvoří přirozenou ochranu, kamerový systém, zabezpečovací signalizace, která slouží k identifikaci narušení objektu či prostoru, kontrola vstupu, kde je vstup do určitých prostor povolen pouze autorizovaným osobám. Proti požáru je třeba učinit zejména tato opatření – instalace mechanických požárních zábran, které budovu oddělí na jednotlivé úseky a tím případně mohou zabránit šíření požáru; elektronická požární signalizace (zejména hlásiče požáru) a instalace stabilního hasicího zařízení.

Sbírku či muzejní předměty lze z území České republiky vyvážet pouze za předpokladu dalších výstav, restaurování, konzervace či vědeckého zkoumání. Povolení k vývozu sbírky i muzejních předmětů lze získat od příslušného ministerstva a toto povolení je platné po omezenou dobu. Vydání povolení podléhá zkoumání ministerstva z důvodu ochrany muzejních předmětů a sbírek. Vývoz nesmí předmětné věci nijak ohrozit ani po fyzické stránce (možnosti

zničení, poškození) ani po stránce, kdy by byl ohrožen návrat vyvážených předmětů. Kromě kontroly výstupní, dochází ke kontrole i při vracení sbírkových předmětů zpět na území České republiky, zda se vrací totožné předměty, které jsou uvedeny na povolení o vývozu.

2.10.1 Ochrana muzejních předmětů v právu Evropské unie

Důsledkem sjednocování je i to, že kromě výše zmíněných zákonů je ochrana muzejních předmětů ošetřena i Evropskými předpisy, které jsou následně implementovány do Českého právního řádu. Příkladem je zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství. Tento zákon stanovuje podmínky pro vývoz kulturních statků z celního území Evropské unie. Vývoz předmětů je možný za předpokladu uděleného vývozního povolení, k jehož vydání je příslušné Ministerstvo kultury, ovšem v případech některých archiválií je třeba získat povolení Ministerstva vnitra. Muzejní předmět lze vyvézt do 1 roku od vydání vývozního povolení. Omezením doby platnosti vývozního povolení dochází k přehledu vývozu sbírek muzejní povahy do zahraničí. Tímto se zamezuje riziku, že by stát přicházel o své kulturní dědictví, které by bylo vyváženo bez vědomí státu. Pokud není vývozní povolení uděleno a nebylo o něj ani žádáno, a fyzická či právnická osoba se pokusí předmět vyvézt, dopouští se tím přestupku, za který lze uložit pokutu v rozmezí 50 000 Kč – 1 000 000 Kč.

2.10.2 Ochrana muzejních předmětů v mezinárodním právu

Na mezinárodní úrovni ochranu muzejních předmětů zajišťuje UNESCO. (UNESCO je organizací, jejíž název vzešel ze zkratky jejího anglického názvu - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (v překladu Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu). V současné době tato organizace realizuje projekty spadající do kategorií zmíněných v názvu organizace samotné. Stěžejní je Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, kterou je založen Seznam světového kulturního a přírodního dědictví, což jsou památky zapsané na seznamu UNESCO. Česká republika má v současné době na tomto seznamu zapsaných 12 památek. Jedná se o historické centrum města Telč, Český Krumlov – historické centrum, Praha – historické centrum (zapsána na seznam UNESCO 1992), Žďár nad Sázavou – Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (zapsáno na seznam UNESCO 1994), Kutná Hora – historické centrum, chrám sv. Barbory, katedrála Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci

(zapsáno na seznam UNESCO 1995), Lednicko-valtický areál (zapsáno na seznam UNESCO 1996), Holašovice – vesnická rezervace, Kroměříž – zahrady a zámek (zapsány na seznam UNESCO 1998), Litomyšl – zámek a zámecký areál (zapsáno na seznam UNESCO 1999), Olomouc – Sloup Nejsvětější Trojice (zapsáno na seznam UNESCO 2000), Brno – vila Tugendhat (zapsáno na seznam UNESCO 2002), Třebíč – židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa (zapsáno na seznam UNESCO 2003).⁹¹

Dalším příkladem mezinárodní právní ochrany je Haagská úmluva o ochraně kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu, která pochází z roku 1954. Smluvní strany se zde dohodly na ustanoveních, která napomáhají ochraně kulturního dědictví a vymezují ochranu kulturních statků během ozbrojeného konfliktu. Tato úmluva byla doplněna protokoly, kde důležitým shledávám, protokol č. 2 z roku 1999. Účelem protokolu č. 2 je ochrana kulturních statků, jak v době míru, tak i v případě válečného konfliktu, zejména že smluvní strany musí odstranit movité statky z blízkosti vojenských objektů nebo zajistit jejich ochranu a zabránit, aby vojenské objekty byly umístěny v blízkosti kulturních statků. Zároveň se smluvní strany protokolu zavazují, že se zdrží poškozování kulturních statků na území jiných států.⁹²

Pro ochranu muzejních předmětů je dále stěžejní i Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků, která byla přijata Generální konferencí UNESCO v roce 1970 v Paříži. V této Úmluvě se smluvní strany shodují na tom, že nedovolený vývoz kulturního dědictví způsobuje ochuzování států samotných a je třeba tomuto zabránit. Členské státy této Úmluvy se zavazují, že zabrání muzeím a jiným institucím získávat nedovoleně dovezené předměty, které pocházejí z jiného členského státu. Dále se členské státy zavazují k tomu, že provedou potřebné kroky k nalezení a navrácení předmětů kulturního dědictví, které se neoprávněně dostaly do vlastnictví muzeí a jiných institucí. Taktéž je zde stanoveno, že vývoz kulturních statků, které byly vyvezeny na základě nátlaku či v důsledku okupace, je nezákonným.

---

⁹¹ UNESCO památky. *České dědictví UNESCO* [online]. Dostupné z: <http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/>

⁹² POLÁKOVÁ, Jana, ed. *Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví*. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007. ISBN 978-80-87104-14-9.

2.11 Zpřístupňování sbírek – výpůjčky, zápůjčky

Jak jsem již výše popsala, jedním z poslání muzeí je zpřístupnit veřejnosti předměty kulturního dědictví, což muzea splňují tím, že sbírky (předměty kulturního dědictví) zapůjčí, či si sama jiné sbírky vypůjčí, ať již od jiných muzeí, nebo od soukromých sběratelů z tuzemska nebo ze zahraničí.

Aby nedošlo k opominutí práva občanů na přístup ke kulturnímu dědictví a bohatství, které je zakotveno v Listině základních práv a svobod v článku 34 odstavci 2, bylo potřeba vytvořit právní rámec, který se zabývá dispozicemi a využíváním muzejních sbírek. Přístup veřejnosti ke sbírkám muzejní povahy je zaručen stálými expozicemi muzeí. Dalším způsobem mimo stálé expozice je tvoření tematických výstav, která využívá mobility muzejních předmětů. Příkladem největších mobilních výstav můžeme jmenovat výstavy Tutanchamon – jeho hrob a poklady, Titanic nebo výstava Body The Exhibition.

Obecně je výpůjčka definována zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, jako typ závazku, který je uzavírán smlouvou o výpůjčce, kterou půjčitel přenechává vypůjčitelu nezuživatelnou věc a zavazuje se mu umožnit bezplatné dočasné užívání specifikované věci.⁹³ Oproti tomu je zápůjčka definována jako typ závazku, který vzniká na základě smlouvy o zápůjčce a jedná se o přenechání zastupitelné věci zapůjčitelem vydlužiteli tak, aby ji užil dle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu.⁹⁴ Zde tedy dochází k potřebě odlišení, kdy si muzea sbírky vypůjčují a kdy zapůjčují, jelikož při zapůjčení sbírek by mohlo docházet k tomu, že by se nevracely sbírkové předměty totožné s předměty zapůjčenými. návratnost předmětů je důležitá, protože jsou mnohdy svou hodnotou nezastupitelné. Z tohoto důvodu dochází k evidování sbírek, viz kapitola Evidence sbírkových předmětů muzejní povahy.

Vlastní úpravu smluv o zapůjčování a vypůjčování upravuje metodický pokyn Ministerstva kultury, který je označen jako *Metodický pokyn Ministerstva kultury k zapůjčování sbírkových předmětů a jejich souborů ze sbírek muzejní povahy k dočasnému vystavování* (spisová značka MK – S 860/2013). V tomto pokynu dochází k vymezení podmínek pro zapůjčení sbírkových předmětů. Zapůjčením se zde rozumí dočasné přenechání sbírkového předmětu do užívání jiné osoby na základě smlouvy. Přenechání sbírkových předmětů k užívání jiné osobě se uskutečňuje na základě smlouvy o výpůjčce. Tato smlouva se uzavírá

---

⁹³ § 2193, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁹⁴ § 2390, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

mezi půjčitelem (správcem či vlastníkem sbírky) a vypůjčitelem (tím, kdo bude mít sbírkové předměty v užívání). Ve smlouvě musí být stanovena doba trvání výpůjčky, podmínky, za kterých lze smlouvu vypovědět, stanovení způsobu pojištění. Zapůjčit lze sbírky bezúplatně pro účely vystavování pouze v případě, kdy je vypůjčitelem osoba, která se nezabývá podnikáním. Nepřípustným je zde sjednání možnosti poskytnutí vypůjčených předmětů k užívání jiné osobě. Výjimkou z tohoto rámce, je zde situace, kdy si jedno muzeum zapůjčuje předměty z jiného muzea, smluvně s ním sjedná zprostředkování vývozu zápůjčky do zahraničí a musí zde jít o zapůjčení právnické osobě, která spravuje sbírku zapsanou v Centrální evidenci sbírek, a které si je cíleně vypůjčuje za účelem jejich vývozu a zapůjčení na zahraniční výstavu spolu se sbírkovými předměty ze sbírky, kterou sama zapůjčuje. Může se jednat například o doplnění zapůjčované sbírky do zahraničí sbírkou či částí sbírky jiné.

2.12 Pojištění a náhrada za vypůjčení

Veškerá činnost muzeí spojená jak s vytvářením, tak uchováváním a spravováním sbírek předmětů kulturního dědictví je finančně velice nákladná. Vzhledem k tomu, že už ze zákona plyne, že účelem muzea není primární generace zisku, bylo třeba právně ošetřit, aby muzea byla schopna fungování a nedocházelo k jejich úpadku na základě nedostatku financí. Toto je v České republice ošetřeno zákonem č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury, kde je zakotveno, že pro potřeby podpory kultury budou zřízeny státní příspěvkové organizace.

Další možností financování muzeí je díky jejich vlastní snaze získání dotace. Příkladem projektu, pro který je možno získat dotaci je třeba zpřístupnění výstav a expozic osobám s omezenou schopností pohybu. Další aktuální možností je podání žádosti pro získání dotace na rekonstrukce stávajících a nových expozic a depozitářů, kde tuto dotaci hradí z 95% Evropský fond pro regionální rozvoj. Financování na základě dotací probíhá jednak ze státních fondů České republiky, a také ze zahraničí. Získání finančních prostředků ze zahraničních zdrojů je možné prostřednictvím Národního fondu, a jak z prostředků Evropského společenství, tak i z veřejných rozpočtů cizího státu.⁹⁵

---

⁹⁵ TOMČÍKOVÁ, Dana. MAS Strakonicko, z. s. – IROP – Kulturní dědictví. *Dotacní.info* [online]. 2018. Dostupné z: <http://www.dotacni.info/mas-strakonicko-z-s-irop-kulturni-dedictvi/>

Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury, jak bylo zmíněno, se týká státních příspěvkových organizací, jejichž hlavní činností je činnost výstavní a jejich podpoře při vypůjčování uměleckých děl a dalších kulturních statků, která nejsou vlastnictvím ČR. V tomto zákoně zároveň došlo k zakotvení *povinnosti pojištění majetku vypůjčeného státní příspěvkovou organizací pro výstavní činnost*. Dochází zde tedy k vytvoření přehlednější a jednodušší situace pro vypůjčování předmětů, jelikož dříve docházelo k problémům, že muzea musela ustoupit od vypůjčení sbírky z důvodu nedostatečných financí na pojištění sbírkových předmětů, nezávisle na tom, zda se jednalo o zapůjčení od jiného muzea či fyzické osoby. Takto podle aktuálně účinné právní úpravy předmět je možno pojistit až po předchozí písemné dohodě s vlastníkem sbírky, ve které je sjednána výše částky, na kterou by měl vypůjčený předmět být pojištěn. Současně musí být ustanovena doba, po kterou bude vypůjčitel předmět mít, bezpečnostní podmínky a jiné ochrany vypůjčeného předmětu.

Další možností je namísto pojištění uzavřít *dohodu o náhradě za vypůjčený předmět*. Takovou dohodu je vypůjčitel oprávněn uzavřít pouze v případě, má-li uzavřenou smlouvu se státem, ve které se stát zavazuje, že za podmínek stanovených v tomto zákoně poskytne částku odpovídající škodě, která na vypůjčeném předmětu vznikne po dobu výstavy jeho poškozením, zničením, ztrátou nebo odcizením, a to i v případě, kdy škoda vznikne v důsledku skutečností nastalých nezávisle na vůli vypůjčitele (př. stávka, vandalismus, živelná pohroma). Jako podmínky vyžadované pro uzavření dohody se požaduje schválení Ministerstva financí, předmět nesmí být ve vlastnictví České republiky a zároveň je zde i podmínka výše hodnoty půjčeného předmětu, dohodnutá mezi půjčitelem a vypůjčitelem, která přesahuje 100 000 Kč, a předmět není pojištěn.⁹⁶

K výplatě náhrady za vypůjčený předmět nedochází v případě, kdy je škoda způsobena ozbrojeným konfliktem nebo vypůjčitelem, nebo když dojde ke změně vypůjčeného předmětu v důsledku jeho stárnutí. Z tohoto důvodu je nedílnou součástí dohody o poskytnutí náhrady za vypůjčený předmět seznam vypůjčených předmětů a protokol o stavu předmětů, který musí být podepsán jak vypůjčitelem, tak i půjčitelem.

---

⁹⁶ § 6, Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů

V případě vzniku škody na vypůjčeném předmětu, na který se předem uzavřená dohoda vztahovala, musí půjčitel oznámit vznik škody vypůjčitelí písemně poté, kdy se o vzniku škody dozvěděl, nejpozději však do 30 dnů ode dne uplynutí doby výstavy, jinak právo na náhradu škody zaniká. O oznámení vzniku škody zároveň neprodleně informuje ministerstvo.

Výše náhrady za vypůjčený předmět se určuje z hlediska několika kritérií, na kterých posléze závisí i výše vyplacené náhrady. Jedná se o vyplacení celé částky určené v dohodě a to v případě ztráty, odcizení nebo zničení vypůjčeného předmětu, a pokud tuto skutečnost uznal vypůjčitel a ministerstvo. Pokud dojde k poškození vypůjčeného předmětu, náhrada bude poskytnuta ve výši ceny restaurování vypůjčeného předmětu, o jehož rozsahu a ceně se dohodnou půjčitel, vypůjčitel a ministerstvo a bude vyplacen rozdíl mezi hodnotou stanovenou v dohodě a hodnotou, kterou předmět nyní má v důsledku poškození a restaurování, pokud se strany shodnou, že ke snížení hodnoty došlo. Ministerstvo v tomto případě využívá možnosti regresní odpovědnosti, tedy požaduje vůči tomu, kdo škodu na vypůjčeném předmětu způsobil, náhradu částky, která svou výší odpovídá částce, kterou ministerstvo poskytlo jako náhradu za vypůjčený předmět.⁹⁷

---

⁹⁷ § 9 Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů

3. Právní povaha sbírkových předmětů

Problém s definováním právní povahy sbírkových předmětů nastává ve chvíli, kdy chceme odlišit sbírky muzejní povahy a soukromé sbírky. Právní úprava pro režim soukromých sbírek není zákonem upravena a v případě popisu režimu sbírek muzejní povahy by v této kapitole došlo k opakování kapitoly předchozí. Proto se v této kapitole zaměřím zejména na podstatu soukromé sbírky.

Člověku je přirozené věci hromadit a sbírat. Každý měl období, kdy něco sbíral, ať už šlo o známky, víčka, mince, obrazy či cokoliv jiného. Nezáleží na druhu předmětů, pohnutce a motivu ke sbírání, ale na vytrvalosti člověka a co z dané sbírky vytvoří. Historicky všechny soukromé sbírky vznikly na základě toho, že se někdo rozhodl shromažďovat určitý typ věcí na jednom místě, chtěl se informovat o jejich historii, zajímala ho osobnost s nimi spjatá a zároveň v nich viděl budoucí hodnotu, případně je chtěl prezentovat jiným.

Z historického hlediska soukromé sbírky patřící určitým osobám lze dělit na sbírky panovnické, učenecké a lidové. Tvoření panovnických sbírek bych zařadila už do starověku, kde panovníci sbírali pro ně důležité věci, ať už z válečných tažení jako trofej a důkaz jejich síly, nebo z věcí získaných darem od jiných panovníků či věcí, které byly vytvořeny na území, které panovník ovládal. K rozvoji učeneckých muzeí došlo v 17. století. Dalším vývojem ve století 18. dochází k tvorbám encyklopedií. Jedná se zejména o snahy vše zanést do slovníků, encyklopedií a dát daným otázkám, pojmům a názvům předmětů pevné mantinely, které danou otázku přesně a systematicky popíší a vysvětlí. Lidové sbírky neboli sbírky veřejnosti přístupné se prolínají s obdobím učeneckých sbírek. Poskytovaly poučení, ale i možnost získání nových informací pro veřejnost.

V současné době může soukromé sbírky považovat nejen za zálibu, ale i za investici do budoucna. Pokud se jedná o takové předměty, které jsou hodnotné (např. mince i známky), tak u nich je jisté, že jejich hodnota bude s léty nabývat. Zároveň platí, že čím méně kusů od daného předmětu existuje, tím je předmět vzácnější. Příkladem může být Modrý Mauricius, což je nejznámější známka, která byla vydána v počtu 500 kusů. Vzhledem k tomu, kolik existuje po celém světě sběratelů známek, má pro sběratele získání této známky do své sbírky punc exkluzivity a proto je nejen její historická, ale i nominální hodnota velmi vysoká.

3.1 Péče o sbírky

Samotné zacházení a nakládání se sbírkou, ať již muzejní či soukromé povahy, je potřeba právně ošetřit. Sbírání podléhá řádu a pravidlům, aby sbírka měla svou hodnotu. Předměty je potřeba řádně evidovat (viz kapitoly evidence a inventarizace) nejen pro současnou situaci, ale i do budoucna, ať už v případě prodeje, aukce či výstavy sbírky. Evidence sbírkových předmětů vychází z úpravy evidence sbírek muzejních předmětů, tedy je upravena zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy v § 3 - 8, kde je zakotvena evidence sbírek a co je potřeba doložit, aby sbírka muzejních předmětů mohla být řádně evidována nezávisle na tom, zda náleží do vlastnictví České republiky nebo soukromého vlastníka. Pro potřeby soukromého vlastníka, který sbírá předměty pro své potěšení, může být toto jen návodem, jak vést evidenci své sbírky, pokud nemá zájem svou sbírku zanést do centrální evidence sbírek. Pokud má zájem sbírku vést v centrální evidenci sbírek, musí podat žádost k Ministerstvu kultury.

Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy rozlišuje podmínky pro vlastníky sbírek a pro Českou republiku, pokud vystupuje jako vlastník sbírky. V jednotlivých § ustanovuje, zda pravidla pro Českou republiku a územní samosprávný celek platí obdobně či přímo definuje, jak má stát či územní samosprávný celek jednat. Výhodou pro soukromého vlastníka, jehož sbírka je vedena v centrální evidenci, je že údaje o něm samém a o sbírce lze sdělit zájemci pouze se souhlasem vlastníka sbírky. Oproti tomu v případech, kdy je vlastníkem Česká republika nebo územní samosprávný celek, jsou informace veřejnosti přístupné nezávisle na informovanosti vlastníka sbírky.

3.2 Archiv a archivní sbírka

Archiv obecně je definován zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě v § 2 písmeno c) - archivem se rozumí zařízení podle tohoto zákona, které slouží k ukládání archiválií a péčí o ně. Slovo archiv je řeckého původu, vychází ze slova *archeion*, někdy též *archeia* a v antice původně označovalo instituci nebo její budovu, zároveň i samotné písemnosti vzniklé z úřední činnosti této instituce a místo, kde se tyto písemnosti uchovávaly. V současné době je archiv vymezován z pohledu jeho funkcí a to sice jako informační instituce shromažďující archiválie podle územní nebo věcné

příslušnosti za účelem trvalého a bezpečného uchování, odborného zpracování a zpřístupňování pro vědecké, správní a kulturní využití.⁹⁸

Archivní sbírka je souborem archiválií navzájem propojených jedním nebo několika společnými znaky.⁹⁹ Pojem archiválie obecně je definován v kapitole Právní povaha muzejních předmětů.

Ústředním orgánem archivů, zároveň správním úřadem a ústředním archivem České republiky je *Národní archiv*, jenž sídlí v Praze. Organizačně je Národní archiv členěn do oddělení - Oddělení fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí, Oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1848–1918, Oddělení státní správy z let 1918–1945, Oddělení fondů státní správy z let 1945–1992, Oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů, Oddělení fondů nestátní provenience a archivních sbírek, Oddělení foto-, fono-, kinodokumentů a služeb veřejnosti, Knihovna, Oddělení péče o fyzický stav archiválií, Ekonomicko – provozní oddělení a Útvar ředitelky.¹⁰⁰ Věcně se zabývá ukládáním archiválií, jejich evidencí a péčí o ně. Evidencí archiválií se kromě Národního archivu zabývají i další složky orgány veřejné správy, které jsou k archivování oprávněny.

3.3 Systém evidence uměleckých děl

Definicí pojmu *umělecké dílo* vycházím z definice pojmu umění z Ottova slovníku naučného, který umění charakterizuje jako úmyslné tvoření nebo konání, jehož výsledek nad jiné výtvořky a výkony vyniká jistou hodnotou již při pouhém nazírání a vnímání, tj. hodnotou estetickou.¹⁰¹ Výsledkem konání či úmyslného tvoření je pak samotné umělecké dílo. Evidenci je potřeba věnovat soustavnou pozornost. Jedná se o jednu ze základních forem péče o sbírku. Nesoustavnost evidence může vést k chybám, někdy až ke zhroucení evidence. Zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, není výslovně stanoveno, že evidence musí být vytvořena odborníkem, nicméně si myslím, že vzhledem k tomu, že se jedná o důležitou část péče o sbírku, bylo by vhodné vždy najít pro tuto činnost osobu, která se v evidování předmětů vyzná. Evidence uměleckých děl je důležitá pro sbírkové předměty nejen z pohledu přehlednosti sbírek, ale i

⁹⁸ Archiv, archiválie, archivní fondy. *Národní archiv* [online]. Národní archiv, 2000. Dostupné z: http://www.nacr.cz/sua/cinnost/o_archiv.htm

⁹⁹ §2 písm. i), zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

¹⁰⁰ Organizace archivu. *Národní archiv* [online]. Národní archiv. Dostupné z: <http://www.nacr.cz/o-nas/organizace-archivu/>

¹⁰¹ Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. 26. díl, U – Vusín, Praha: J. Otto, 1907, str. 170

pro samotnou ochranu sbírkových předmětů. Pro systém evidence uměleckých děl existují internetové portály, které se touto problematikou zabývají, například výše zmíněný portál Centrální evidence sbírek nebo systém Demus (Dokumentace a evidence muzejních sbírek) nebo PSEUD (Portál Systému uměleckých děl).

„Demus je počítačový systém pro evidenci a dokumentaci sbírek v muzeích a galeriích. Je to kvalitativně vyšší alternativa k přírůstkové knize a ke kartotékám inventárních (katalogizačních) karet, jinak řečeno ke chronologické i systematické evidenci a k odborné dokumentaci sbírkových předmětů. Demus pokrývá i administraci akvizičního procesu, přípravu zápůjček, výstav a publikací, konzervátorskou dokumentaci a další specificky muzejní agendy. Textovou dokumentaci sbírkových předmětů lze doplnit obrázky, případně zvukem, videosekvencí či jinými daty.“¹⁰² Jedná se tedy o systém, který napomáhá digitálnímu zapsání a uložení důležitých údajů pro vedení sbírek. Tento systém byl vyvinut v České republice v Brně oddělením informatiky Moravského zemského muzea. Demus odpovídá zákonu č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých zákonů.

PSEUD je webový portál systému uměleckých děl sloužící zejména pro potřeby Policie ČR, ale i pro státní organizace a veřejnost. Slouží k publikaci zveřejněných záznamů z evidence odcizených a nalezených předmětů kulturní hodnoty. Tomuto portálu předcházela systém evidence uměleckých děl, jehož provoz byl zahájen už v roce 1992. Základem byl formulář Interpolu, který se využívá pro popis hledaných odcizených předmětů, doplněný fotografiemi. V roce 1993 byl ministerstvem vnitra zařazen do oficiálních kriminalistických databází, o rok později tento systém začalo využívat i Ministerstvo financí prostřednictvím Generálního ředitelství cel. Nová podoba portálu systému evidence uměleckých děl vznikla za podpory Norského království z prostředků Norských finančních mechanismů. Realizace projektu začala v roce 2009. Systém byl aktualizován a přepracován pro současné potřeby a požadavky policie.¹⁰³

3.4 Soukromé sbírky

Obecně tvorba soukromých sbírek není fyzickým ani právnickým osobám zakázána. Ke kolizi s právem, ale může dojít v případě, kdy by si fyzická či

---

¹⁰² Portál Demus představení. *Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví* [online]. 2007. Dostupné z: www.citem.cz/2007/10/demus-predstaveni/

¹⁰³ Portál systém evidence uměleckých děl. *Informace o webovém portálu PSEUD* [online]. Policie ČR, 2009. Dostupné z: <http://pseud.policie.cz/>

právnícká osoba tvořila sbírku předmětů na základě amatérských archeologických výzkumů, jelikož zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči pevně stanovuje, že „o archeologickém nález, který nebyl učiněn při provádění archeologických výzkumů, musí být učiněno oznámení Archeologickému ústavu nebo nejbližšímu muzeu buď přímo, nebo prostřednictvím obce, v jejímž územním obvodu k archeologickému nález došlo. Oznámení je nálezce povinen učinit nejpozději do druhého dne po archeologickém nález nebo potom, kdy se o archeologickém nález dozvěděl.“¹⁰⁴ Toto ustanovení zakládá oznamovací povinnost archeologických nálezů, které nebyly učiněny při archeologickém výzkumu. Ale zákon již neřeší otázku rozpoznání archeologického nález, která v praxi činí problémy.¹⁰⁵ Dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v § 23a náleží movité archeologické nálezy do vlastnictví kraje, nejsou-li vlastnictvím státu nebo obce. Pokud tedy nálezce svůj nález oznámí příslušnému muzeu a to po prošetření nález, popřípadě i místa nález, dospěje k názoru, že se nejedná o předmět, který by se považoval za součást archeologického dědictví, předmět ponechá ve vlastnictví nálezce. Z tohoto tedy plyne, že tvorba soukromých sbírek není v rozporu se zákonem, pokud se nejedná o předměty získané na základě porušení zákona.

Příkladem vývoje soukromé sbírky na území České republiky může být soukromá sbírka Štěpána Potomáka pocházejícího z jižní Moravy, který sbíral kroje a krojové součásti. Zpočátku se věnoval studiu slováckých krojů, posléze v polovině 20 let 20. století začal svou sbírku formovat. Základ jeho sbírky byl tvořen kroji rodinných příslušníků. Zpočátku nebyla sbírka systematicky uspořádaná. Pan Potomák začal svou sbírku systematizovat v 30 letech, kdy kroje řadil nejen dle funkčních celků, ale i vývojově. Jeho sbírka byla dříve uložena ve skříních, truhlách a kufrech. Usiloval o zveřejnění své kolekce, pro tento účel pořídil vitríny, ale původně zamýšlená výstava na statku se nemohla uskutečnit, zveřejnění sbírky se mu nakonec podařilo vybudováním Památníku.¹⁰⁶

Příkladem současných sběratelů z Plzeňského kraje lze zmínit otce a syna Tarantíkovi. Jejich sbírka se týká letecké a vojenské techniky. Zejména se tedy sbírka skládá z letadel, vrtulníků a částí těchto strojů, tanků, obrněných

---

¹⁰⁴ § 23 odst. 2, zákon č. 20/1987, o státní památkové péči.

¹⁰⁵ VARHANÍK, J., MALÝ, S. Zákon o státní památkové péči. Komentář. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s., str. 177

¹⁰⁶ STRÁNSKÝ, Zbyněk. *Archeologie a muzeologie*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3861-6, str. 74 – 75.

transportérů a děl. Oficiálně pan Karel Tarantík začal sbírat uvedené předměty od roku 1990, ale již dříve měl pár předmětů, které byly základem dnešní sbírky. Ta je shromážděna a prezentována pod názvem Air Park Zruč u Plzně a funguje již dvacátým sedmým rokem. Sbírkou se i nyní aktivně rozrůstá a je unikátní, jak svým rozsahem, tak typem strojů, které obsahuje. Například Tu-134 je letounem z Polska v původním stavu a jedná se o jediný typ v České republice. Letadel a vrtulníků sbírka čítá v základním oddělení 29 kusů, motorů letadel a jejich částí 21, obrněných transportérů a tanků 22. V oddělení speciálním je k nalezení dalších 37 sbírkových předmětů. Speciální a základní oddělení jsou výstavní oddělení, sběratelé mají dále ještě depozitář, který skýtá dalších 10 automobilů, 11 kusů obrněné techniky, 31 letadel, vrtulníků a jejich částí. Sbírkou je zajímavá, co do svého obsahu, tak i do rozsahu a jedná se o unikátní typ sbírky na území České republiky.¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ Sbírkou letecké a vojenské techniky. *Air Park Zruč u Plzně*[online]. Dostupné z: http://airpark.wz.cz/?page_id=30&lang=cs

Závěr

V práci jsem se pokusila poukázat na problematiku roztržitosti právní úpravy, co do právní povahy archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů. Současně jsem se pokusila komparovat a systematizovat tuto problematiku, rozvést ji a přiblížit včetně shromáždění a uvedení legislativních i dalších úprav, přičemž z důvodu přehlednosti jsem vše rozčlenila do tří relativně samostatných částí podle předmětů. V jednotlivých kapitolách jsem se postupně věnovala jak úpravám, tak problémům případně i příkladům z reálného života.

Kapitola první - Právní povaha archeologických nálezů - sloužila jako úvod a nástin řešené problematiky. Nejen z důvodu, že archeologickými nálezy vše začíná, ale i proto, že je potřeba se seznámit s historií. Zároveň je třeba pochopit samotné fungování institutu ochrany archeologického dědictví. Poté co je archeologický nález řádně zaevidován a hoděn toho stát se muzejním předmětem, tak se plynule přesouváme do oddílu muzejních předmětů a právní úpravy týkající se této části. V dalších podkapitolách jsem se zabývala tím, co je to památková péče a kdo se jí zabývá. Zmínila jsem problematiku amatérské archeologie a následně organizace, které mohou provádět archeologické výzkumy a jakým způsobem povolení mohou získat.

Druhá kapitola obecně pojednávala o muzeích a jejich vývoji. Zmínila jsem Asociaci muzeí a galerií, která je pro muzea a galerie velmi důležitou. Poté jsem se přesunula k možnostem nabývání předmětů, které jsem rozčlenila na podkapitoly, jelikož bylo důležité tuto část více obsáhnout. Důležitou částí této kapitoly je i ochrana muzejních předmětů a to jak na vnitrostátní, tak i na evropské a mezinárodní úrovni.

Kapitola třetí se zaměřila spíše na soukromé sbírky a archivy, které také vlastní sbírkové předměty. Jsou zde zmíněny systémy, které se zabývají evidencí uměleckých děl. Závěrem této kapitoly jsem uvedla dvě z mého pohledu významné sbírky, jednu z dob minulých a jednu současnou z místa mého bydliště.

Problematiku druhé a třetí kapitoly - Právní povaha muzejních předmětů, Právní povaha sbírkových předmětů - jsem spojila z větší části do kapitoly druhé, jelikož k sobě muzejní a sbírkové předměty mají velmi blízko. Právní úprava těchto dvou velkých systémů se prolíná a mnohdy se aplikuje přeneseně z muzejních předmětů na předměty sbírkové. Zároveň péče o předměty muzejní povahy poskytuje rámec péče o předměty náležející do soukromých sbírek. Tyto

kapitoly se slučovaly zejména v rámci evidencí a inventarizací, které jsou vykonávány jak v muzeích, tak i u soukromých sběratelů.

Na základě cílů, které jsem stanovila v úvodu práce, jsem tyto vytyčené cíle naplnila a jejich materií obsáhla. Taktéž jsem splnila v úvodu práce zmíněné snahy o komparaci a systematizaci a zároveň poukázání na roztržitost legislativní úpravy v dané oblasti. Danou materií pro právní povahu archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů jsem se snažila vyčerpat za použití všech dostupných zdrojů, které jsou v práci uvedeny. Přínos práce vidím v tom, že jsem jednak poukázala na nedořešené problémy a současně jsem na jednom místě shromáždila informace k úpravě v oblasti archeologických nálezů, muzejních a sbírkových předmětů.

Resumé

In this Thesis, I attempted to point out the issue of the fragmentation of legislation term of legal forms of the archaeological finds and collectible items. At the same time I tried to compare and systematize this issue, flesh it out and describe it. I tried to assemble and commission legislative and other adjustments. I had split the work into three distinct parts. In each chapter I gradually made legal definitions and edited problems, where appropriate and examples from real life.

Chapter one - The legal nature of archaeological finds - served as an introduction to the situation and an outline of the situation. Not only for the reason that it all starts with archaeological finds, but also because of the need to become familiar with the history and how it works, the protection of the archaeological heritage itself. After it is properly registered as archaeological find worthy of becoming a Museum object, we move smoothly into the section of the Museum's objects and the legislation on this section. In other sections, I have dealt what is the preservation of monuments, and what it deals with. I mentioned the issue of amateur archaeology and Organizations, which can carry out archaeological research and how it can gain.

The second chapter is generally dedicated to the museums, their development. I mention the Association of museums and galleries. Then I moved to options to acquire items that I had split into the sub-chapters, because of importancy. An important part of this chapter is the protection of museum items at both national and at European and international level.

The third chapter focuses more on private collections and archives, which also owns the collection items. Here are mentioned those systems that deal with registers of art works. In the conclusion of this chapter, I mention second of my views; important collection of past times and current collection of my place of residence.

The issues of the second and third chapters - The legal form of the Museum's items, The legal form of collectible items I have connected for the most part in the second chapter, as to each museum and collection items are very close. The legal regulation of these two great systems that are intertwined and often are apply literally, of the Museum's objects to the items collection. At the same time care of the objects the Museum's form provides a framework of care of objects belonging to private collections. These chapters were compatible, in particular in

the context of evidence and inventories, which are performed both in the museums and private collections.

I have fulfilled the objectives referred to in the introduction of the work – comparison and the systematization and at the same time pointing out the fragmentation of legislation in that area. The subject matter for the legal nature of the archaeological findings, Museum's and collector's items I tried to go through the Museum's and collector's items, using all available resources, which are listed on the work. I can see the benefits of this work in both having pointed out the outstanding issues and gathered them all in one place at the same time.

Použité zdroje

Literatura

BUREŠ, Michal. *Management archeologického dědictví*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2014. ISBN 978-80-261-0378-3

HAIŠMAN, Jan. *Příručka amatérského archeologa, aneb do mrtvých se nekope*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-395-4

Hulmák, M a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář. 1. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s.

KUNA, Martin a Jaroslav BRŮŽEK. *Archeologie pravěkých Čech*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-86124-75-9.

NOVOTNÝ, P, NOVOTNÁ M., *Nový občanský zákoník. Dědické právo*. GRADA Publishing a.s., 2014, ISBN 978-80-247_5168-9.

Občanský zákoník: novelizované znění: rejstřík: redakční uzávěrka 26. 3. 2012, Ostrava: Sagit, 2012-. ÚZ. ISBN 978-80-7208-920-8

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. 17. díl, Median - Navarrete. Praha: J. Otto, 1901

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. 26. díl, Median - Navarrete. Praha: J. Otto, 1907

Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 1 vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017.

POLÁKOVÁ, Jana, ed. *Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví*. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007. ISBN 978-80-87104-14-9

SKLENÁŘ, Karel. *Obraz vlasti: Příběh národního muzea*. Praha: Ladislav Horáček - Paseka, 2001. ISBN 80-718-399-2

STRÁNSKÝ, Zbyněk. *Archeologie a muzeologie*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3861-6

VARHANÍK, J., MALÝ, S. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. ISBN 978-80-7357-659-2, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 1196 s.

VINTER, Vlastimil. Úvod do dějin a teorie památkové péče. 2. vyd. Praha: SPN, 1982

Zákony

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

Zákon č. 54/1959 Sb., o muzeích a galeriích

Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých zákonů

Zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství

Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv)

Mezinárodní úmluvy

Haagská úmluva o ochraně kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu

Mezinárodní úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (Maltská konvence)

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví

Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků

Vyhlášky, metodické pokyny, stanoviska

Vyhláška č. 645/2000 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, příloha 3

Vyhláška č. 275/2000 Sb. Ministerstva kultury, kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů

Metodický pokyn Ministerstva kultury k zapůjčování sbírkových předmětů a jejich souborů ze sbírek muzejní povahy k dočasnému vystavování (spisová značka MK – S 860/2013)

Metodický pokyn Ministerstva kultury k evidenci a inventarizaci sbírkových předmětů a k doplnění obrazových údajů pro charakteristiku sbírky v CES a ke změně zákona č. 122/2000 Sb. zákonem č. 303/2013 (č. j. MK 16688/20114 OMG)

Metodický pokyn Ministerstva kultury č. j. 10012/2010 OMG k ochraně sbírek muzejní povahy a sbírkových předmětů před krádežemi, vloupáním a požárem

Stanovisko Ministerstva kultury č. j. 9711/2007 ze dne 26. 7. 2007

Internetové zdroje

Archeologický ústav AV ČR PRAHA <http://www.arup.cas.cz/>

Archeologický ústav AV ČR BRNO <http://arub.avcr.cz/archeologicky-ustav-brno/cinnost-a-historie/index.html>

Archiv, archiválie, archivní fondy - http://www.nacr.cz/sua/cinnost/o_archiv.htm

Asociace muzeí a galerií - <https://www.cz-museums.cz/web/amg/titulni>

Čeněk Rýzner –

<http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/cenek-ryzner-1845-1923> Česká archeologická společnost - Sdružení

archeologů Čech, Moravy a Slezska - dostupné z: <http://www.archaeology.cz/cas/>

České dědictví UNESCO - <http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/>

Demus - <http://www.citem.cz/2007/10/demus-predstaveni/>

Etický kodex muzeí - https://www.cz-museums.cz/web/deni_v_oboru/eticky-kodex-muzei/etika-instituci

ICOM – dostupné z <http://network.icom.museum/icom-czech/icom/co-je-icom/>

Jindřich Wankel –

https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=445

J. L. Pič –

<http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/josef-ladislav-pic-1847-1911>

NPÚ – cíle po proměně - <http://previous.npu.cz/promena-npu/> , NPÚ obecně <http://previous.npu.cz/pro-odborniky/narodni-pamatkovy-ustav/>

Organizace archivu - <http://www.nacr.cz/o-nas/organizace-archivu/>

Portál Dotační info - <http://www.dotacni.info/mas-strakonicko-z-s-irop-kulturni-dedictvi/>

Profesní etický kodex ICOM pro muzea –

http://www.mzm.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty_mzm/eticky_kodex_ICO_M.pdf

PSEUD-

http://pseud.policie.cz/wps/portal/!ut/p/b1/04_SjzQzNjY3MDYxMdGP0I_KSyzL TE8syczPS8wB8aPM4kM8wrzcLLxNPX1dTY0NPN2NDM0MvYAsZ3Oggkig AgMcwNGAkP5w_SiwEmd3Rw8Tcx8DA3-jMAMDIz T4ECD0GCgYmOoAjxW-Hnk56bq50blWHrqOioCAL0AKQE!/dl4/d5/L2dBISvZ0FBIS9nQSEh/

Sbírka letecké a vojenské techniky – http://airpark.wz.cz/?page_id=30&lang=cs

Úkoly památkové péče - <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/vyvoj-a-soucasne-principy>

Ústav AV ČR Praha – artefakt - <http://www.archaeo3d.com/lide-z-dlouhych-domu/artefakty/artefakty/>

Vývoj archeologie – <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/vyvoj-archeologie-cr>